

27-ik szám. Julius 4. 1867.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:

SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:

EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitűnőbb művészeink rajzolják a metszi. **BUSZ K.**

Előfizetési feltételek:

Postra vagy vidékre postaf. küldéssel vagy házhoz hordással.

egész évre

6 frt — kr.

félre

3 frt — "

negyedre

1 frt 50 "

Előfizethet minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 5 hasábon petitaor. egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Helygédij külön 20 uj kr.

Az előfizetések a hirdetményi díjakat a kiadóhivatalba (Barátok tere 7-dik sz.)
a költségek pedig a lap szerkesztőségébe (Dohány utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekkel intézendők.

PEST, 1867.

NYOMTATOTT EMICH GUSZTÁV

M. AKAD. STAMPÁRNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Berzenczey László.” — „Kiss Ernő tábornok.” — „A lányka panasza” (K&K) *Dalmagy Gyűjtésből.* — „A komáromi vár végnapjai 1849-ben.” *Hamary Dánielől.* — „A „Deák Ferenc” brigd a fumei kikötőben.” — „Felvidéki képek.” *Kovácsától.* — „Egy érdekes levél Petőfi Sándortól.” — „Adatok a medve természetrajzához.” *Helm Ervintől.* — „Egy hét története.” *Vadnai Károlytól.* — „Vagyes köle-

mények.” — „Ujdonságok.” — „Zeneművek.” — „Szerkesztői üzenetek.”

Képek: „Berzenczey László.” — „Kiss Ernő, magyar tábornok.” — „A lányka panasza.” — „A „Deák Ferenc” nevű brigd a fumei kikötőben.” — „Tót-Lipcec.” — „Karikatúrák.”

Ujdonságok.

— *Hazánk legkedveltebb szépirodalmi írója, Jókai Mór néhány nap óta betegeskedik s a sajnos közvélemény vonja maga után azt is, hogy ezen félelmi folyam. elb. számát nem nyithattuk meg az ő beszélyeire. Jöv. számunk megjelenésére azonban már reméljük, hogy olvasóink Jókai Mórt jó egészségben, s lapban pedig beszélyét udvözölhetik. Addig is különösen érdekes olvasmányul egy cikk. közlését kezdjük maga komáromi vár feladást megelőző napokról.*

* (A képviselőház) jun. 28-iki ülésében gr. Mikó Imre közlekedési miniszter határozati javaslatot terjesztett a ház elé a vasutak ügyében. Főb. tartalmazást kér az alföld-fumei, a kottori-zágrábi, a nagyváradi-kolozsvári és a hatvan-miskolci vonalak azonnal kiépítéséhez s a szükséges költségek megszerzésére. A ház helyeslő eljének közt fogadta az indítványt, s a tárgyalást a jul. 1-ői ülésre tűzte ki. Jegyzőköny. — mivel az előbbiek lemondtak képviselői állásukról — Radics Ákos és Gajzaga Salomont választották meg. Gull József segevári képviselő választásánál törvénytelenségek fordulván elő, a ház megsemmisíté e választást. — Esti 6 órakor ismét volt ülés, melyben a közügyek tárgyában Bécsbe küldendő delegációra adták be a szavazatokat. A delegáció tagjai következők lettek: Bartal György, Csengery Antal, Fest Imre, Ghiczy Kálmán, Kaucz Gyula, b. Kemény Gábor, b. Podmaniczky Frigyes, Somssich Pál, Trefort Agost; póttagok: Pulszky F. és Semsey Albert. Ezek megválasztásában a szélső baloldal nem vett részt. A főrendiház következő öt tagot választá meg a küldöttéghöz, Haynald érseket, b. Sennyay Pált, b. Lipthayt, gr. Széchen Antalt, gr. Zichy N. Jánost és póttagul gr. Zichy Ferencet. Feladatuk az lesz, hogy meghatározzák azon arányt, mely a közös költségekben Magyarországot illeti.

* (A Kisfaludy-Társaság) alapítói közé újabban Balassa Antal és Strada Béla léptek be 100—100 frttal. A múlt szerdán tartott havi ülésben Arany László fojttatá s népmesék fölötti tanulmányát, s ezuttal a népmeséi furcsaságokról értekezett, s előadá azok különböző válfajait, mindenkire érdekes példákat idéve. Végül szólt az eddigi gyűjtemények előadási módjáról, s emlité, hogy mily baj, midőn a gyűjtők a meséket kivetkőztetik naiv eredetiségükből. Mint a legeredetibb népmese-gyűjteményt, a Krizsét emeli ki, s egyszersmind a Papp Gyula palóc meséit is dicseré. Az érdekozést tetszés kísérté s Arany Lászlót a társulat népköltészeti társághoz Gyulai Pál mellé szerkesztőnek nevezték ki. E népköltészeti tár valószínűleg nem sokára meg fog jelenni.

* (A Felsége Párisba utazásánál) alkalmasint vég-

kép elhalasztották, mert Mexikóból Bécsbe érkezett távirat szerint Miksa császárt az ottani haditörvénysszék jun. 19-dikén agyonlövették.

— (Kossuth két fiát: Lajost és Ferencet) hálomás szerint országgyűlési képviselővé akarják választani, két olyan képviselő helyett, kik kormány-hivatalnokokká neveztetvén ki, ez állásukról leköszöntek. Kossuth Ferenc Fehérmegye egyik választó-kerületének jelöltje.

* (Vetter Antal honvédaltábornagy) f. évi jun. 21-ről Svájból a budapesti honvédegylet elnökségéhez a következő levelet intézte: „Tisztelt ezredes, kedves fegyvertársak! Azon események fölött, melyek hazánkban legközelebb történtek, örömet lelni képes nem vagyok. Hálát adok a mindenhatónak, hogy ezen időt nekem még elérni engedé. Szerenését kívánok minden honfi fegyvertársnak, hogy valahára eljött az az idő, a midőn jogaink Isten és a világ előtt elismervék. Részemről sohasem hittem volna, hogy szeretett hazámat viszontlátni szabad legyen... fájdalom, a számkivetésben utólért a 64-ik év, hol az ember már élete végén áll, hol nekem is alig egy pár év marad hátra, hazám fejlődését és virágzását láthatni; mihelyt körülményeim engedni fogják, haza fogok sietni Magyarországra, melyet 1850. junius 4-én, tehát 17 év előtt, mint számtizött voltam kénytelen elhagyni. Büszke voltam és mindig büszke leszek, hogy „honvéd” voltam és maradok; kérem ezért ezredes urat, engem a honvédek lajstromába fölvenni, és az illető szabályokat számomra mielőbb szivesen megküldni. Üdvözlet minden társamnak! maradok tisztelettel Vetter Antal altábornagy.” A legnagyobb örömmel viszonozza bizonyára mindenki a derék hazafi üdvözletét.

* (A honvédségélyző alap) nagy összegekkel gyarapodik. Károlyi György gr. közelebb 4000 frtot, gr. Batthyányi Edmund 2000-et, gr. Zichy F. 2000-et, gr. Andrassy Manó és Jankovich L. főispán pedig ezer-ezer frtot adtak. Pozner Lajos és Gschwindt Mór 200—200, Radics Ákos fumei képviselő 50 forinttal járultak. Biharból pedig Tisza Lajos főispán 3020 frtot küldött, részint mint gyűjtések eredményét, részint mint a banderisták költségeiből megmaradt összeget.

* (A honvédek javára) jun. 7-én az Orczykerten diszünnepet rendeznek. A kioszk bérlője, Hermann I. rendezi, ki egykor maga is honvéd volt. Sokféle mulatságot tervez s a belépti díj 30 kr. lesz.

* (Reményi Ede Konstantinápolyból) elhozta magával b. Prokesch-Osten azon ajándékát a tudományos Akadémia számára, melyet már régebben emlegettek a lapok. Ez egy 100 darabból álló pénzgyűjtemény, s kalifák arany és ezüst

H A Z Á N K

S A

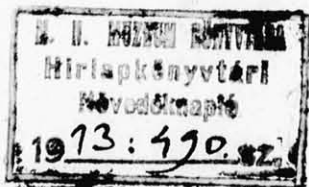
K Ü L F Ö L D.

SZERKESZTE

SZOKOLY VIKTOR.

KIADTA

EMICH GUSZTÁV.

PEST,

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV MAGYAR AKADEMIAI NYOMDÁSNÁL.

1867.

TARTALOM.

I.

A képek és ábrák jegyzéke.

Arcképek.		Lap	Lap	Lap	
Berzenczey László	417	New-York	697	Betlehemjáró gyermekek karácsonkor	824
Kiss Ernő tábornok	420	Békés-Csaba	728	Női pincérek. (Jankó J. rajza.)	825
Gr. Guyon Rikárd tábornok	433	Battonya	737		
Gr. Leiningen, honvédtábornok	437	A libanoni cédrusok	792		
IX. Pius pápa ő szentsége	457	Dunai képek	816		
Don Benito Juarez	466	Esztergomnál	—	Természetrajzi képek.	
Smith József és Smith Hiram, mor- mon apostolok	468	Visegrád alatt	—	A csillárfa	452
Czapkay Lajos	471	Hajóroncsok	—	A baobab-fa	485
Somogyi Mihály néptanító	482	Csendes multság	—	A halászó jaguár	609
Lukács Dénes	497	Sertéspásztorok	—	Lajhár, az Amazon folyó partján	681
Favre Gyula	501	Al-dunai halászhok	—	A menyét	696
Litzenmayer Sándor	514	A papirnövények Szirakúza mellett	820	Kaland egy óriási kigyóval	713
Perczel Mór	561				
Pázmány Péter	577	Régi s újabb épületek s emlékek.		Utazási képek.	
Klapka György tábornok	593	A Rákóczy-kastély Deesen	436	Indus rablók Orguetában	533
Türr István tábornok	596	Guyon-vár Franciaországban	440	Utazás a pampaszokon	552
Escobedo	616	Kesselőlkő Nyitra megyében	441	Tömlőkön átkelés a Tigris tolyón	592
Veráncz Antal	612	Likava	489	Perzsa karaván pihenőn	761
Báthori (Schulz) Bódog honvédtbk.	657	Bajmóc	504		
Mejia tábornok	673	Bajmóc, az óriási hárssal	505		
Mendez tábornok	689	A kassai izr. imaház	517		
Medgyes Lajos	721	A brádi népiskola Zarándon	521		
Térey Pál	753	— A hermaneci papirgyár	529		
Renczúr Gyula	770	A bukuresti magyar templom	532		
Idősb Pataki Dániel	786	A városháza Párisban	537		
Dr. Meisel Farkas	801	A cebei templom és óriási tölgy	549		
Böhm Lénárd	817	Az orsz. süketnéma intézet Vácon	581		
Thiers Adolf		A r.-szombati r. kath. templom	601		
		A r.-szombati luth. templom	612		
		A r.-szombati kálv. templom	613		
		A tamásfalui harangtorony Rima- szombat mellett	614		
		A gödöllői királyi lak	648		
		Babilon mai romjai	649		
		Hajnácskő vára	664		
		Kis Gergely siremléke	692		
		Kendeffi Ádám siremléke	693		
		Szentiványi Mihály siremléke	694		
		A kolozsvári fellegvár	708		
		A kolozsvári nemz. színház	712		
		A pápai r. kath. egyház	757		
		Dévény romja	760		
		Egy rejtélyes rom New-Portban	772		
		A konstantinápolyi hét-torony, vagy Jedi-Kule	777		
		A porphyrtorony Konstantinápolyban	788		
		Kosciusko emlékhalma Krakó mellett	800		
		Dionys fiú Szirakúza mellett	832		
		Életképek, népviseletek stb.			
		Abiszinai néger	500		
		A drótos tót. (Markó F. eredetije után)	608		
		Spanyol dinnyeárusok. (Doré rajza)	617		
		Rimaszombati fazekasok	632		
		Kukorica-esősz. (Markó F. után)	665		
		— A mármarosí sósviz-hordozó	729		
		Olasz népviselet Róma környékén	773		
		Az udvari énekes. (Jankó J. rajza)	776		
		A pesti hordárok. (Jankó J. rajza)	789		
		A sorsjegy-árus. (Jankó J. rajza.)	809		
		Spanyol táncosnő duennájával	821		
				Képtalányok.	
				(Majd minden számban.)	

II.

Irodalmi cikkek.

Költevények.

A leánya panasza. (Képpel.) Schil- lertől ford. <i>Dalmady Gy.</i>	421
Egy rózsalevéltre. <i>Tóth Endré-től.</i>	451
A jó öreg anyóka. <i>Pongrácz Emil-től.</i>	467
A kuruc. <i>Thaly Kálmán-tól.</i>	514
Az ifju Sigelinda. Uhland után <i>Abrá- nyai E.</i>	530
Templomban. <i>Dömötör Pál-tól.</i>	547
Háfiál dalaiból. <i>Szilády Aron.</i>	562
Hadnagy uram (Képpel.) <i>Gyulai Pál- tól.</i>	584
Furesa bordal. <i>Sz. L.</i>	610
Száll az idő gyorsan felettem. <i>Komó- csy J.-tól.</i>	626
Egyedül! <i>Szász Gerő-től.</i>	642
Perényiné. <i>Kiss Mór-tól.</i>	674
Szeretet és mosoly. <i>Dömötör Pál-tól.</i>	723
Thea mellett. <i>Komócsy J.-tól.</i>	754
Egyszerű történet. <i>Varga János-tól.</i>	770
Kossuth. <i>Hiador-tól.</i>	786
Az év kezdetén. <i>Szász Gerő-től.</i>	817

Beszélyek, életképek stb.

A kiszedett fogak. (Orosz életkép.)	482
Az éjtéli rémek. (Történeti beszély.)	563
<i>Dedk F.-tól.</i> 498, 515, 53, 547,	578, 594,
A ki nem akar élni. Elbeszélés <i>Kazár Emil-től.</i>	611
A drótos-tót. (Képpel.)	604
Vasárnapi kirándulás Mexikóból. (Képpel.) Közli: <i>Mayerfi I.</i>	659
A mármarosí sósvíz hordozó. (Kép- pel.) <i>H-y.</i>	729
Pesti életképek.	
I. Az udvari énokas. (Képpel.)	775
II. A hordárok. (Képpel.)	788
III. A pesti sorsjegyárus. (Képpel.)	807
IV. Női pincérek. (Képpel.)	824

Élet- s jellemrajzok.

Borzenecy László. (Képpel.)	417
Kiss Ernő tábornok. (Képpel.)	420
Gr. Guyon Rikárd tábornok. (Kép- pel.) <i>Sz. V.</i>	433
Gr. Leiningen Károly honvédtábor- nok. (Képpel.)	438
Don Benito Juarez. (Képpel.)	465
Czapkay Lajos északamerikai kon- zul. (Képpel.) <i>Koss F.-tól.</i>	471
Somogyi Mihály néptanító. (Képpel.) <i>Tasnádi P.</i>	482
Lukács Dénes. (Képpel.)	498
Favre Gyula (Képpel.) <i>y-y.</i>	502
Litzenmayer Sándor. (Képpel.)	513
Perczel Mór. (Képpel.) <i>K.</i>	561
Pázmány Péter. (Képpel.)	577
Klapka György tábornok. (Képpel.)	593
Türr István tábornok. (Képpel.)	598
Escobedo, tábornok. (Képpel.)	618
Veráncz Antal (Képpel.) <i>V. Gy.</i>	641
Bátori (Schulz) Bódog, honvédtábor- nok. (Képpel.) <i>Mittermaier Alajos- tól.</i>	657
Medgyes Lajos. (Képpel.)	689
Térey Pál. (Képpel.)	721
Benczúr Gyula. (Képpel.)	753
Id. Pataky Dániel. (Képpel.) <i>Mányay- tól.</i>	769

Természettudományiak.

Adatok a medve természetrajzához. <i>Helm E.-tól.</i>	427
Egy ritka nevezetességű tünemény Magyarországon. Közli: <i>Magossy L.</i>	451
A csillárfa. (Képpel.) <i>Acsai S.-tól.</i>	452
A baobab-fa. (Képpel.) <i>L. A.</i>	485
A föld rétegeinek s az ezekben talált szerves testek és lenyomatok rövid megismertetése. <i>Acsai S.-tól.</i>	550
Magyarország a jégkorszakban. <i>Kö- nyig Gyulától.</i>	614
A borostyánkőről. Közli: <i>Konkoly D.</i>	583
A halászó jaguár. (Képpel.)	609
Egy tengeralatti vulkánikus kitörés. <i>Molnár A.</i>	669
A lajhár vagy ái. (Képpel.)	680
A menyétekről. (Képpel.)	694
Kaland egy óriási kígyóval. (Képpel.)	714

Utleírások.

IX-ik Pius pápa utazása Dél-Ameri- kában, 1823—1824-ig. (Több kép- pel.) Közli: <i>Csepely S.</i> 505, 519, 534, 552	507, 518
A mormonokról. III. <i>M. O.</i>	507, 518
Északamerikai utazásom naplója. (Több képpel.) <i>Rosti Pál-tól.</i> 695, 731, 740, 757, 772, 716	757, 772, 716
Teherán. (Vámbéry utazásaiból.) Két képpel	740, 762
Rajzok Konstantinápolyból. (Képek- kel.) <i>Reményi K.-tól.</i>	777, 887

Nép- s helyismertető cikkek.

Felvidéki képek. Közli <i>Keveházi.</i>	
I. Tót-Lipese Zólyomgyében. (Képpel.)	426
II. Kesselőkő Nyitra megyében. (Képpel.)	441
III. A likavai várromok. (Képpel.)	489
IV. Bajmócvár Nyitra megyében. (Két képpel.)	504
Erdélyi képek. <i>Pataki Ferentől</i>	
XI. A Rákóczy-kastély Deésen. (Képpel.)	435
XII. Kis Gergely siremléke Szé- kely Udvarhelyen (Képpel.) <i>Kas- sai J.-tól.</i>	691
XIII. Gr. Kendeffy A. és Szentivá- nyi M. siremlékei Kolozsvárott. (Két képpel.)	706
XIV. Kolosvár fellegrára. (Kép- pel.) <i>Péterfi D.-tól</i>	709
XV. A kolosvári nemzeti szin- ház. (Képpel.) <i>Felházy K.-tól.</i>	709
Egy két szó a borvizes székelgyekről. <i>Bakosi F.</i>	439
A mormonokról. (Képekkel.) I—II. <i>Breuer Armintól</i>	467, 486
Egy abessziniai rabszolga életéből. (Képpel.) <i>Tanács M.-tól.</i>	499
A Baradla és Lednice. <i>R. B.-tól</i> 523, 538	549
Cebe. (Képpel.) <i>Nemes Ö.-tól</i>	549
A tusnádi fürdő. (Képpel.) <i>Török K.</i>	566
Bánati képek. <i>Makai Sz. István-tól</i>	573
Rozsnyó főtere (Képpel.) <i>Zombori G.-tól</i>	625
Rimaszombati fazekas-műhely. (Kép- pel.) <i>Zombory G.-tól.</i>	631
Tamásfala. (Képpel.) <i>Zombory G.-tól.</i>	643
Hajnácskő vára Gömörben. (Képpel.) <i>E. E-l</i>	663
Dobsina. (Képpel.) <i>Zombory G.-tól</i>	675
Az omblai forrás. (Képpel.)	705
Békés-Csaba. (Képpel.) <i>Zombory G.-tól</i>	727
Battonya. (Képpel.) <i>Zombory G.-tól</i>	737
Falusi szokások a székelgyföldön. <i>Sze- rethszögi-től.</i>	790, 821
A Libanon és cédrusai. (Képpel.)	791
Tódor, Abisszina császára. (Képpel.)	803

Különféle tárgy cikkek.

A „Deák Ferenc“ brigg a fumei ki- kötőben (képpel.)	424
Egy érdekes levél Petőfi Sándortól	427
A pápaság 1800 éves jubileuma Ró- mában. (Két képpel.)	455
A papirnövényről	819

	Lap		Lap	Lap
A távirászat. Közli <i>Rácz Károly</i> . . .	556	Különböző műtárgyak, intézetek, középületek.		Külföldi levelek.
A zugliget. (Képpel.) <i>Liptay P</i> tól . . .	586	A koronázási országos ajándékot tar-		Levelek Párisból. <i>Irányi D</i> tól XXVI.
A szabad kőművesek. <i>Sipos Soma</i> . . .	618	tartalmazó szekrények. (Két képpel)		A világtárlatból 476
Isteni tisztelet a római katakombák-		<i>M. B.</i>	472	Egy magyar levele a mormonok terü-
ban. <i>Breuer A</i> -tól	630	A kassai izr. imaház. (Képpel.) Közli		letéről. <i>Havas Adolf</i> I. II. 491, 700
Vasvári Pál hamvait illető helyreiga-		<i>Timkó J.</i>	517	
zítás. <i>Hóry F.</i> -tól	631	A brádi népiskola. (Képpel.) <i>Nemes</i>		Rendes rovatok.
Babilon városa. (Képpel.) <i>Vida A</i> -tól	646	<i>Ö.</i> -tól	521	1. „ <i>Egy hét története</i> “ tárcac'kk az iro-
Miksa császár sorsosai. (Két arckép-		A hermaneci papirgyár. (Képpel.) . . .	529	dalom, művészet s társasélet köréből, <i>Vad-</i>
pel.)		A bukuresti ref. magyar templom		<i>nai Károly</i> -tól . . . . . <i>Minden számban.</i>
Mily állatokban hittek 300 év előtt?		(Képpel.)	533	2. „ <i>Vegyes közlemények</i> “ cím alatt kü-
<i>König Gy</i> tól	674	A városháza Párisban. (Képpel.) . . .	538	lönféle szerzőktől s külföldi lapokból kivon-
Még egyszer Vasvári Pál tetemeiről		A n.-kovácsi kőszénteleg. (Képpel.)		atos közlemények, a történet, legújabb
<i>Pilhoff I.</i>	691	<i>Liptay P.</i> -tól	546	(találmányok, természetrajz, stb. szóval az
A párisi világtárlat aquariumai. (Kép-		Páris két tere. (Két képpel.)	567	ismeretek minden ágából.
pel.)	726	A váci siket-néma intézet. (Képpel és		<i>Minden számban)</i>
Egy különös, leginkább Magyaror-		ábrával.) <i>Lipthay P.</i> -tól	580	3. Fővárosi, vidéki s külföldi újdonságok
szág nagyobb városaiban jelentke-		A lipótmézei orsz. tébolyda Budán.		a társas élet, művészet, politikai események
ző járvány. <i>Szerényi B.</i> -tól	726	(Képpel.) <i>Zombory G.</i> -tól	679	köréből, s az élet minden jelentékenyebb
A zsidók babonás szokásai. <i>L. A.</i> . . .	748	A pápai kath. templom. (Képpel.) <i>Sz.</i>		mozzanataról . . . . . <i>Minden számban.</i>
Babonás hiedelmek a mi köznépünk-		<i>Szabó E.</i> -tól	755	4. Jelentések a legújabb irodalmi és ze-
nél. <i>Sipos S.</i>	763	Salamon kibékülése sz. Lászlóval.		nészeti termékekről . . . . . <i>Minden számban.</i>
Vasvári Pál életrajzához és emléké-		(Képpel.)	794	5. Szerkesztői üzenetek
hez. <i>Dr. Oroszhegyi Józsa</i>	773	<i>Izsó Miklós</i> és szobrai. (Két képpel.)	804	<i>Minden számban.</i>
Az aranyhalak tartása	812			

Harmadik évi folyam.

27. szám.

Julius 4. 1867.

Berzenczey László.

1848—49-iki eseményeink nevezetes szereplői, hosszú és kinos száműzetésben bujdoklott hazánkiai egyikének viszontagságteljes, de egyszersemind tanulságos élettörténetét mutatjuk be itt olvasóinknak, főbb vonásokban.

Berzenczey L. 1820. jun. 26-án Kolozsvártt született. Atyja Ferenc, anyja ős-székely nő, Cserei Druziánna, ki amellet, hogy ily fiat adott hazájának, (írói nevére is büszke lehet.

A Berzenczei-család Erdélybe az I. Ferdinánd és Szapolyai János között folyt viszontagságok után származott Magyarországról, Szapolyai pártjának tevékeny tagja, Berzenczey Miklós által. Itt

Torda- és Kolozs-megyékben birt ugyan a család adományozott javakat, azt mindazáltal folytonosan Maros-széken találjuk fő- és alkirálybírói, és a Maros-Vásárhelyen székelő kir. táblánál ülnöki szolgálatban. Innen következtethetni, hogy a sa-

lád sohasem tartózkodott magát székelynek nyilvánítani, és hogy Berzenczey László anyja is székely lévén, — a székely népjogoknak kitartó, és minden mellétekintet által érdeketlen, utógondolat nélküli előharcosa lett.

Tanulmányait Maros-Vásárhelyen kezdve, itt és Kolozsvártt folytatta, s 1840-ben Székely-Udvarhelyen végezte. A két előbbi helyen tanulása közepes volt, mi kitünő elmetehetségei mellett különös; azonban sokat olvasott, de legnagyobb hatása volt reá fennkölt szellemű anyjának gyermekeibe minden áldozattal beloltani kívánt magas erkölcsi, különösen hazafiui kötelesség-érzete. E

Berzenczey László.

korba esik Berzenczeinek tekintélyeket nem ismerő vitatkozási szellemének mutatkozása. Ugy látszik, hogy ezen szellem gyermekkorában a teljesen határozott irány felé törekvést nélkülözölte. Nagy fordulat történt azonban benne, midőn a

böleseleti tanulmányokra Székely-Udvarhelyre ment. Itten az anyjától vett nagyratörökvési szellemet gyámolította a nagyon ritka szellemű tanár, néhai Incze Dániel lelkesítése és csupa tanítási vágyból jótekonyságai segítségével, mi mellett Berzenczey László oly szorgalmat tanusított és oly tehetőséget fejtett ki, hogy az a legnagyobb ritkaságok közé tartozott; ugyanis a két böleselemi és két jogi osztálynak rendszeresen négy évre szóló tanulmányait nyolc hónap alatt teljesen elvégezte, és azokból a legjobb sikerrel állotta ki a szigorú vizsgát.

Midőn Berzenczey még azon évben, 1840-ben, a kir. táblai írnokok között foglalt helyet, közbámulatot okozott az azelőtt egy évvel még iskolás gyermeknek ezen helyzete, melyet azonban ő jól töltött be; politikai pályán fellépni és típrott jogok védelmére szót emelni vágyakodó lelke nem engedé írnoki minőségben időzni, miért is kevés gyakorlat után, már 1841-ben dícséretesen állotta ki a tiszteleti vizsgát.

1842-ben kezdette nyilvános politikai pályáját Maroszákon. Tudva van, hogy az erdélyi szabadelvű párt a mily erélyt fejtett ki az 1834—37-i országgyűléseken a sérelmi téren, ép oly lankadt volt később a reform terén; nagy része passiv visszavonultságban élt, más része ép a konzervatívokhoz csatlakozott. Sőt a legalaposabb egyéniségek sem tudták levetkezni eléggé az előbbi jogi állapotok nehézségeit, melyek általán a legszükségesebb reformkérdések körül és azok előmenetelének elejébe akadályokat ők maguk is gördítettek. Ily példa Berzenczeynek Dózsa Elek ellenében 1843-ban keletkezett szó- és tollharc a székelyföldi jobbágyosság és annak emancipálthatósága felett, minek képtelenségét Dózsa, az ellenkezőt Berzenczey erősítették. Tagadhatlan, hogy ha a székely jogok sértetlen állapotnak örvendenek: Dózsának leendett igaza, s a jogsérelem orvoslásának kezdésekor igaza is volt; de mivel visszaélések, jogsértések által a jus regium a székely földre becsempésztetett, ottan kolonikaturák irattak össze és adóztattak meg, tényleg tehát az emancipációra ép úgy meg volt ottan az ok, mint a megyékben. Ily esetben tehát a törvényhozásnak azon jogát, miszerint itt is a székely földön, ép úgy mint a megyékben, a létező rosszat megszüntesse, kétségbe vonni nem lehet. — De igazolja már ezt az idő folytán érvényesült közvélemény, mert senki sines jelenleg, ki még a tisztán urasági földön lakó zselléreknek is megváltatások szükségességét kétségbe vonná.

Ily szabad, ily reform-elvekkel lépett Berzenczey, mint maros-széki követ, 1846-ban az ország-

gyűlés tagjai közzé, hol is első tűzte ki az unio, vagyis magyar zászlót, honnan a Székelyföldön elterjedt a közmondás: „Háromszinű zászló, Berzenczei László.“

Az 1848-ki erdélyi hongyűlésen, úgy szintén az azon évi magyarországi pestin is azon székelynek volt egyik képviselője. Innen kormánybiztosi minőségben küldetett a székely földre önkényes vállalkozókból lovas csapatot alakítani, mely Kossuth nevét viselte, — de főleg azon, osztrák szolgálatban lévő határőrvidéki, irányunkban ellenséges katonai láncolat megszakasztására, mely Horvátország és Bukovina között dél, kelet és nagy részben északról környezé hazánkat. Hogy miként felelt Berzenczei ezen megbízatásának, megmutatta a következők. Ugyanis a Kossuth-huszárok végig dícséretesen működtek s az egész székelyföldi népesség addig kétes irányát részünkre elhatározóvá tette a Berzenczey működése következtében létesült agyagfalvi székely-gyűlés, és annak a Berzenczey agitációi és szónoklatai befolyásával hozott határozatai.

Ezek fontosságának s a forradalmi eseményekre lett elhatározó befolyásának megítélésére szükséges reá emlékezni azon borzadalmakra, melyeket a székely lázadások többször okoztak, s melyeknek a nemesség, — főként a székelyföldön, — oly siralmas áldozatja lett. Mennyivel súlyosabb következményű leendett a székelység közreműködésének elvesztése 1848 és 1849-ben, midőn 10,000 fegyveres és a világhírű székely katonája, — ki Mária Terézia óta az osztrák katonatiszti bürokrácia nyomása alatt, és német katonai neveltetésénél fogva, — még földjét is császárnak tartotta.

Ily körülmények között a meg nem nyérés esetében nemesak Erdély vész el, hanem a kalandvágyó székelység és a védtelenek ellenében hajmeresztőleg kegyetlen románság roppant mennyiségben borítandotta el Magyarország dús téreit.

Hogy mily roppant horderejű volt tehát akkor egy értelmes embernek birnia a székely nép határtalan bizodalját, és azzal vissza nem élni, hanem őt a szabadság ügye mellett harcra lelkesíteni? ezt belátni igen könnyű. S ha ilyek voltak többen is, de hogy Berzenczey e bizalmat minden mások felett birta, azt elvitatni nem lehet, valamint azt sem, hogy azt roppant tevékenységgel és helyes arányban használta fel.

Voltak, kik Szász-Régennek feldulatását, minden alap nélkül, Berzenczeynek tulajdonítani nem irtóztak. Itt elég figyelembe ajánlani, hogy a fegy-

veres székely katonaságnak és népnek — mint ilyenek — fegyelmezése nem a polgári biztosként működő Berzenczeynek volt kötelessége. Továbbá tény az, hogy az oda csoportosult seregnek élelméről hiányosan gondoskodtak az illetők, mi szintén nem Berzenczeyt illette; sikerült azonban neki befolyásával a népet a városba bemeneteltől jó sokáig visszatartania, de ez elérhetően, — a Régenből ígért élelem utóbb sem küldetvén meg, — végre visszatérhetetlenul rohanta meg a várost.

A régeni győzedelmet követte a maros-vásárhelyi veszteség. Ezt Berzenczeynek tulajdonítani szintén nem lehet, de igen azon katonai parancsnokoknak, kik a sereget úgy állították fel, hogy annak legjobb része, a 12-ik honvédszászlóalj, ellenséget sem látott, s kiktől lelkesítést kelle várni, azok indultak meg rendetlen futásnak az első ellenséges ágyulövésre. A rendetlen futók egyike volt Berzenczey is, ki a veszteség miatt már elene is felbőszült székelység között szökve jutott Gyergyóba és innét Bukovinán át Magyarországra, a legnagyobb életveszélyek és nélkülözések között, — hol képviselői helyét elfoglalván, azt — a ház minden tevékenységében való részvétellel — fogytig megtartá.

A világozi fegyverletétel Berzenczeyt Erdélybe üzte, hol követte azt a szibói fegyverlerakás. E ponton kezdve Berzenczey már másodszor lett rejtőzködve bujdosó, és bujkált a honban október végéig. Átvergődése az orosz katonaság által őrzött határokon Moldvába, s innen az orosz seregek közepette és szüntelen kerestetve Törökországba, Sumlába menekülve, — ez minden lépten a szenvedésteljes kalandok és véletlen szerencsék bámulatos halmaza, melynek leírása e helyet igen nagy mérvben venné igénybe.

Sumlában egyesült a magyar emigrációval, honnan Kutahiába internáltatott. Az emigráció 1851-ki szeptember 1-jén kiszabadulván, az amerikai „Mississippi“ hajón indult Berzenczey is az Egyesült-Államokba.

Ezen sumlai mulatása alatt Berzenczey, — mint 31 éves, de testi-lelki szenvedésektől elkinzott ember, — a ki alig tudott valamit még németül is, azon kívül, hogy ezen nyelvben othonossá lett, minden segély nélkül, önszorgalmából tanult meg tökéletesen franciául és angolul, mit az emigráció korrespondentiáiban és mint tolmács hasznosított.

Gibráltárnál Kossuth megváltván társaitól, Berzenczeyt bizta meg a csapat főnökségével maga helyett. Ezen minőségben érkezett ő Amerikába,

és ott volt december közepéig, midőn Kossuth is ott megjelent. Követte későbbre Kossuthot a philadelphiai, baltimorei s a washingtoni fogadtatósoknál. Itten elvált Kossuthtól, és megkezdte a föld körüli útját pénz és kellő protectió nélkül, csaknem csupán lelke vágyától támogatva, azon, neki is sükerülhetlennek látszott ohajtással, hogy Körösi Csoma Sándor nyomain elődeink fölkérésében szenvedhessen. Ezen tettszomjas lélek hazája szolgálatára a süker bizonytalansága mellett a veszély biztonságával indult.

Washingtonban elváltván Kossuthtól, visszatért New-Yorkba, innen Havanát érintve, a panamai szoroson át ment Kaliforniában San-Franciscoba, honnan a csendes oceanon át Khinába. Itt mulatása alatt a missionáriusok nép-erkölcsi, viseleti, és nyelvi közléseiből csaknem biztosoknak hihetett jeleket tapasztalt egy velünk azonos, vagy hozzánk nagyon közel rokon népfajnak a közelben fölfedezhetésére, azonban pénz- s protekcióhiány elzárták útját. Ez egy időre megtörte utazónk testi erejét, annyira, hogy öntudatlanul vitetett tovább. Meglátogatta Hong-Kong szigetét, Kantont, Makaót s környékeiket, később Singaporét érintve ment Kalkuttába, azután Madrast, Ceylont, Ádent érintve ment a suezi szorosnál Egyiptomba, onnan Konstantinápolyba, majd Ángolhonba, hol főként Jersey-szigeten, Mészáros Lázárnak ezen, leveleiről nevezetes tartózkodási helyén, gr. Teleki Sándor nál, Hugo Victor s más francia emigransok társaságában több hónapot töltött.

1854-ben a keleti háború alkalmával visszatért a Dunához, hol Omer basa tábornoki környezeténél tartózkodott, mignem az osztrák sereg a fejedelemségekbe vonulván, az által majdnem elfogatott. Azután Omer basa több magyar tábornoki tisztjével egy telet töltött Macedoniában, Monasterben. Majd átment Krimiába, hol Sebastopol bevételéig időzött.

A békekötés után elbetegesedett és Brusszában három évig sinlett, minek súlyos emlékeül elvesztette a férfini hiúság tárgyait: szép fekete bajuszát és szakálát, mit most borotválni kénytelen, megnövekedésök esetében kihullván azok. Ezt némelyek igen tévesen külföldieskedésnek tulajdonítják.

Brusszán végre az ottani fürdők használata visszaadta egészségét, és akkor az 1859-ik év végével Galaera ment.

Itt, Cavour halála után igen kellemetlen helyzetbe kerülvén, feladta magát halál vagy kegye-

lemre az osztrák hatalomnak, akkori konzul s mostani osztrák pénzügyminiszter, Bekke urnál jelentkezvén.

Később fogva vitetett Bécsbe, hol két hónapi fogság után kegyelmet nyert Klagenfurtba internáltatás föltétele alatt, honnan gr. Andrássy magyar miniszterelnök hatályos közbenjárása folytán jelen évi március havában haza bocsátatott.

Hazatértével nem végezte be szenvedésének sorozatát. Itten vagyoni állapotát dulva, nejét halva, gyermekei sorsát nagyrészből sajnos állapotban találta, mely vesztéseieért csupán abban nyerend vigaszt, ha majd hazáját felvirulni látja, mely haza szabadságáért ő is a jók java közt küzdött, s aztán majdnem fél emberéleten át evé a száműzetés kemény kenyerét.

Kiss Ernő tábornok.

Temesvártt 1800-ban született, s ő is az aradi vértanúk egyike.

A második huszárezrednél ezredes, az I. hannoverai rend birtokosa, a pápai Krisztusrend lovagja volt s a legvagyonosb nemes emberek sorába tartozék.

Midőn a szerb lázadás elkezdte forrongásait, Kiss Ernő ellenök küldték s legelőször Neuzinánál tüntette ki magát.

1848. szept. 2-dikán felingerült seregeit visszatarítani nem tudván, Perlasz ellen vezeté rohamra s diadalmasan. De a szerbek szept. 11-kén viszont megtámadák Perlaszt. Kiss vissza-

verte őket, hanem seregeire az ablakokból is tetetvén lövések, Perlaszt porrá égeté.

Eleméren Kissnek gyönyörű, mondhatni tündéri palotája volt, ellátva minden kényelemmel, telve a kelet leggazdagabb és szebb készítményeivel, miket utazásából hozott magával. Egy szerb csapat ezt, s egy más csapat ugyanez időben (szept. 12 dikén) Aradácsot támadta meg s égette semmivé. Midőn oda ért, gyönyörű palotáját hávaiban találta.

Nemsokára ezután Pestre jött fel, hol (szept.

23-án) a nemzetörség, néps a bécsi aulisták által fáklyás zenével fogadtaték.

Kiss Ernő, magyar tábornok.

Következő októberben magyar tábornokká nevezteték ki, s mint ilyen ő nyitá meg — első levén — azok sorát. Mészáros Lázárt még V. Ferdinánd király nevezé ki tábornokká, ugyanakkor, midőn a magyar hadügyi tárca átvételére fölszólítá.

Kiss Ernő decemberben ismét a szerbek ellen mentvén, Tamasovácot egyfelől ő, másfelől Damjanich szándékozának megtámadni; de azt az örségtől elhagyva találták. Fölégették s kiraboltaták, a közpénztárakat kivé-

vé, melyek államvagyonokká nyilvánítottak.

Hadi működései eddig terjedének. Ezután fénylőbb csillagok tüntek föl helyébe, s ő azután egy vagy másik helyett ideiglenesen vitte a hadügyi tárcát. Klapkának komáromi várparancsnokká kineveztetését is ő jegyezte ellen.

Kiss Ernő középtermetű, de szép ember volt. Mint katona jó, mint ember becsületes, mint hazafi rendületlen vala. — Okt. 6-kán az osztrákok Aradon föbelőtték, törvényes ítélet nélkül, s ropant vagyonát elkobozták.

A lányka panasza.

(Schiller.)

Az erdő zúg, búg,
 Jő, megy a felleg;
 Ül a bús lányka
 Zajgó viz mellett.
 Hab habra rohan ki elébe,
 S ő sohajit küldi az éjbe.
 Köny fátyola reszket a szemben.

„A szív halott lett,
 A világ puszta,
 A vágnak adni
 Többé mit tudna!
 Oh szűz anya, segíts, jelenj meg!
 Enyém vala üdve a menynek,
 Enyéme: a szerelem, élet!”

„Könyűt a szem
 Hiába ontja,
 A hold fel nem kél
 A siralomra.
 De mondd: mi ad enyhet a sebre,
 A szerelem üdvét elvesztve?
 S én lehozom azt az egekből.”

„Könyűt a szem
Oh csak hadd ontsa!
A holt fel nem kél
A síralomra!

A dult kebel vigasza, enyhe,
A szerelem üdvét elvesztve:
A szerelem kinja, fájdalomna.“

Dalmady Győző.

A komáromi vár végnapjai 1849-ben.

(Feladatása előtt, szeptember 19-től október 3-ig.)

„Emlékezet világát égetem.“

Ama nagy korszakban, honnan új időszámlálásunk kezdődik, nekem is jutott egy szerény szerep, s tán ha nem lettem volna ifju-ábrándjaim közt az önzéstelen hazaszeret önzéstelen ifja: aranygalléros vitézzé emelkedhettem volna nagy-könnyen.

Akkor mint jogvégzett s az orvosi tudományok első évi hallgatója, a Tatában alakult 99-dik honvéd-zászlóalj közemberévé csaptam fel, után az önkénytes nemzetőrségből kiléptem, — e zászlóaljtól pedig a honvédtüzérséghez tétettem át magamat s a komáromi várőrségnek mindvégig hű tagja maradtam. Komáromban mint honvédtüzér közlegény hat hétig segítém készíteni a sziget-ormi sáncokat, míg végre tizedesi rangra, majd hónapok multával tüzemesterré emelkedtem s ekkor Krivátsi alezredes, — mint a komáromi külerőségek parancsnoka — vett maga mellé. Itt töltöttem be gondosan azon fontos szolgálatokat, melyek rám bizattak; azon szolgálatokról emlékezni fognak ama bajtársaim, kiket hasonlólag a haza önzéstelen szerelme vezetett küzdelem-teljes pályájukon.

Midőn ügyünk fényes napja Világásnál sötétedni kezdett, Komáromot a haza minden vidékéről szállongó álöltözötű honvéd-bajnokok kezdték menhelyül tekinteni. S midőn mindinkább bizonyosodni kezdett a honvédsereg pusztulása a hazai földön, Komárom jutott a végső szorongásba.

Csallóközi részen orosz seregek, a Du. a jobb partján osztrák zsoldosok vettek körül. Parlamentairek kezdtek jönni egyre másra a várba. Ekkor kezdődtek a legrendkívülibb izgalmak a teendőkre nézve; ez időből valók ezen jegyzetek is, melyeket itt közleni szerencsém van, még pedig szóról szóra úgy, miként a jeles bajnokok a tüzérségi tanácskozmányokban nyilatkoztak.

Megbecsülhetlen erekllye rám nézve azon papíros csomag, melynek foliántjain eredetileg följegyzvék általam a várfeladás előtti események, s melyek, — úgy hiszem, — fájón kedves, de egyzersmind megrendítő olvasmányul szolgálhatnak

jelenben különösen azokra nézve, kik azt megélték és megérték e viszontagságos 18 évet.

I.

(1849. szeptember 19 esti $\frac{1}{2}$ 8 órakor tartott tüzérségi tanácskozmány Krivátsi alezredes külerőségi parancsnok vezérlete mellett, a már elpusztított „arany-sas“ című vendéglő épületében, hol most egy laktanya áll.)

Krivátsi alezredes:*) Uraim! azért hivatám össze önöket, hogy egyikét szóval jelentsem, miszerint tábornok ur — Klapka — s ezzel együtt a hadi tanács titokban semmiféle hazaellenes tettet nem visz véghez. Ugyanis tegnapelőtt (szeptember 17-én) volt parlamentair a beteg foglyokért; a tegnapiak barátjaikat jöttek kikérni, a ma jöttek a föltételeket hozták meg. — Most a mai haditanács végzéseit mondom el s azután is minden végzést leplezetlenül önök elibe terjesztek, hogy tudják magukat tájékozni.

Uraim! Szerte e hazában nincs többé magyar sereg. Részint lefegyverezve, részint szétriasztva vannak honvédeink. Bemnek sincs nyoma sehol, magunkra vagyunk hagyatva; ezért nincs egyéb hátra, mint becsületes kapituláció mellett a várat átadnunk, mert ha csak egy reménysugár villanna is fel valamely tájról, — mely magyar sereg létezését tanusítaná, — a várat minden áron védnök a szent elhatározás harcával. De, uraim, nincs! Az áruló Görgey után Vécsey, Kazinczy előkészítve embereiket — letették velök a fegyvert; gyalázat s átok neveikre! A várat még tarthatnók, mert a világ erősségei közül egyetlen Komárom vára, de mit használna, utóbb is csak át kellene adnunk, mert kiéheztetve lennénk.

Lukácsy szekeresz-hadnagy: Kérem alezredes ur, szabad legyen szavait keresztül vágnom. Nézetétől eltérve megvallom, miszerint én a vár feladásába épen nem egyezem; én régi szolgált ka-

*) Később az olaszországi magyar légio jelentékeny tagja, kinek nevét a legióbeli viszályok alkalmával sűrűn emlegették.

tona vagyok, én itt akarok meghalni inkább, hogyszem oly gyalázatos nép hatalma alatt élni; ha mindnyájan kivonulnak is a várból, magam maradok a bástyákon s ha oda felmászni akar az elenség, egyiket a másik után letaszitom a mélységbe vissza, míg életemnek vége nem szakad. (Zaj.)

Lapinszky százados: (a 10-dik 6 fontos gyalogúteg parancsnoka.*) Én nem tudok oly borús képeket teremteni magamnak, sőt ha a körülményeket jól tekintetbe vesszük, nincs mitől tartanunk. Hiszen, istenem! e nemzetet, ha csakugyan nem volna rajtunk kívül több harcosa már, mi menthetők meg. 30,000-en vagyunk itt; egy részét a várvédelemre itt hagyók, a többivel kirohanást tennénk a hegyekbe. Nem tartom oly lelketlennek a népet, hogy rövid napok alatt egy tekintélyes erőre vergődött sereget ne szedhetnénk össze. Hiszen az a sok bujdosó honvéd, ki csak alkalomra vár, hogy ismét fegyvert ragadhasson, mind zászlóink alá jönnék s addig retirálnánk, míg egy hatni tudó s ellentállni merő sereg jön össze, s így megkezdhetnők a támadó harcokat. Én — mondom — nem tartok semmitől, hiszen a magyar forradalom páratlan a világtörténetben. Más nemzetek legfőlebb száz, kétszáz, egy pár ezeremberrel kezdték forradalmaikat, s reussiroztak a zsarnok ellen; és e nemzet, mely százezer lelkesült bajnokkal lép ki a zsarnokság ellen a véres küzdelmek tereére s győzelemről győzelemre kel, mennyivel inkább célhoz juthatand. A küzdeni és halni merő honvédek neveit a dicsőség szárnyain hordja a hir szerte a nagy világba; most, hogy a gaz eselszövők s árulók miatt tönkrementek ott kinnt seregjeink, mi is gyáván, gyalázattal, egy utált fajzat karjaiba vessük magunkat? Oly bünt követnénk el, melyet soha semmi tettünk helyre nem hozhatna, soha e nemzet átkát el nem kerülhetnők, hisz e vár míg áll, a hon veszve nincs. Nem lehet erre alkudozni; akkor is rácrünk, ha az idő egészen elkomorulna lételünk felett.

Rosty Zsigmond főhadnagy: (a tüzérség 1-ső ezredének 3-dik századától.) Ugyan kérem alezredes ur, mi alapokon nyugszik eme kapitulációbai keveredés? Hát bizonyos az, hogy nekünk nem volna már többé seregünk? hiszen azt terjeszteni az ellenfélnek érdekében áll, hogy annál könnyebben juthasson e vár birtokába. És kérdem, az alsóbbbragú főtiszt urak közül kik voltak ott a

haditanácsban, mert azt igen szeretnők, hogy mikor így a bőrünkben áll valami, nekünk is volna valami beleszólónk. Ki volt ott?

Többen: Tóth százados.

Rosty: Tóth százados, ki tán szólni is alig mer, ki járatlan az ilyesekben; oda avatottabb embert szükség küldenünk, kit vagy kiket mi magunk fogunk közölnünk választani; ez a jogosság, ez a méltányosság.

Krivátsi alezredes: Jól van, tessék! én ezt szeretem.

Többen: (Lapinszky nevét hangoztatják.)

Lapinszky. Nem tudok magyarul! (Szól németül.)

Többen: Nem tesz semmit, németül is lehet! (Következőleg beszélt németül.) Uraim mit jelentsen az a sok parlamentair érkezte!? Hiszen ha rendén volna szénája, azt semmi esetre sem tenné a bűnben ázott osztrák. Ma egy, holnap kettő, holnapután három, a negyedik napon hat, ötödikén tíz s így tovább mindegyre jönnek parlamentirozni. Ha biztosítva volna állása, ha semmitől tartania nem kellene, bizonyynyal körülkerítve tartaná e várat a nélkül, hogy csak alkudozásba bocsátkozni eszébe jutna. A zsarnokság míg kapaszkodhatik erejével, nem enged, gyilkol, üldöz, — ha sorsa nehezül: tágit, enged, alkodozik; így van most. Miért nem ereszti ki küldötteinket szabadon mindenféle? Miért utasíták vissza Aradtól? Azért, mert ott — bármily állásban — de kell lenni magyar erőnek. Erre mutatnak a körülmények is. És ha nem volna, magunkra hagyva volnánk?! Istenem! hát egy ily erősség nem menthetné meg a nemzet életét? „Nem“ — et csak a gyáva, e nyomorult életet szerető ember mondhat, nem igazi férfi!

Krivátsi alezredes: Igen is uraim, de husunk is csak legfőlebb 50 napra van még, per fél font.

Lapinszky: Hiszen ezt bizonyynyal tudni fogja az ellenség, tán még jobban, mint magunk, s ha ő csakugyan jó lábbon állana, épen nem parlamentirozgatna, hanem azt a 40 vagy 50 napot minden kitérés nélkül elvárná. De őt oda kinn valami igen nyugtalanítja.

Többen: Ugy van!

Krivátsi: Uraim! becsületos kapituláció mellett mondom a várfeladást, mert azt én is nyilvánitom: ha a feladás becsületünket s fegyvereink becsületét sértené, semmi esetre sem egyezném bele, s Klapka tábornok ur is ezt mondá 280 fő-s törzstiszt előtt, hogy fejét teszi rá, ha becsületlen kapitulációba bele egyeznék.

Többen: Nincs ideje az alkudozásnak, a kapitulációnak annyival kevésbbé,

*) Lengyel születés; forradalmunk után a kaukázsi cserkeszek oldala mellett harcolt az oroszok ellen; jó névvel bír mint író is. Szerk.

Lapinszky: Becsületes kapituláció!.. Hát van becsületes kapituláció? Hisz katonának örökké szégyene a magamegadás. Vagy ki kell vívnia, miért küzd, vagy makacsul meghalnia. De, és mi az az élet, a katona élete, a mi életünk? ... Ugyan, midőn harcban, vértengertől borzalmassá lett harcban álltunk az üvöltő golyók közt, volt-e értéke

életünknek? Ki mert volna valamit feltenni érte? Hányszor néztünk ott a halál szemébe s most itt, ily biztos helyen ne tudnók becsülettel fenn tartani magunkat? Istenemre! nagy szégyen, gyalázat reánk nézve!

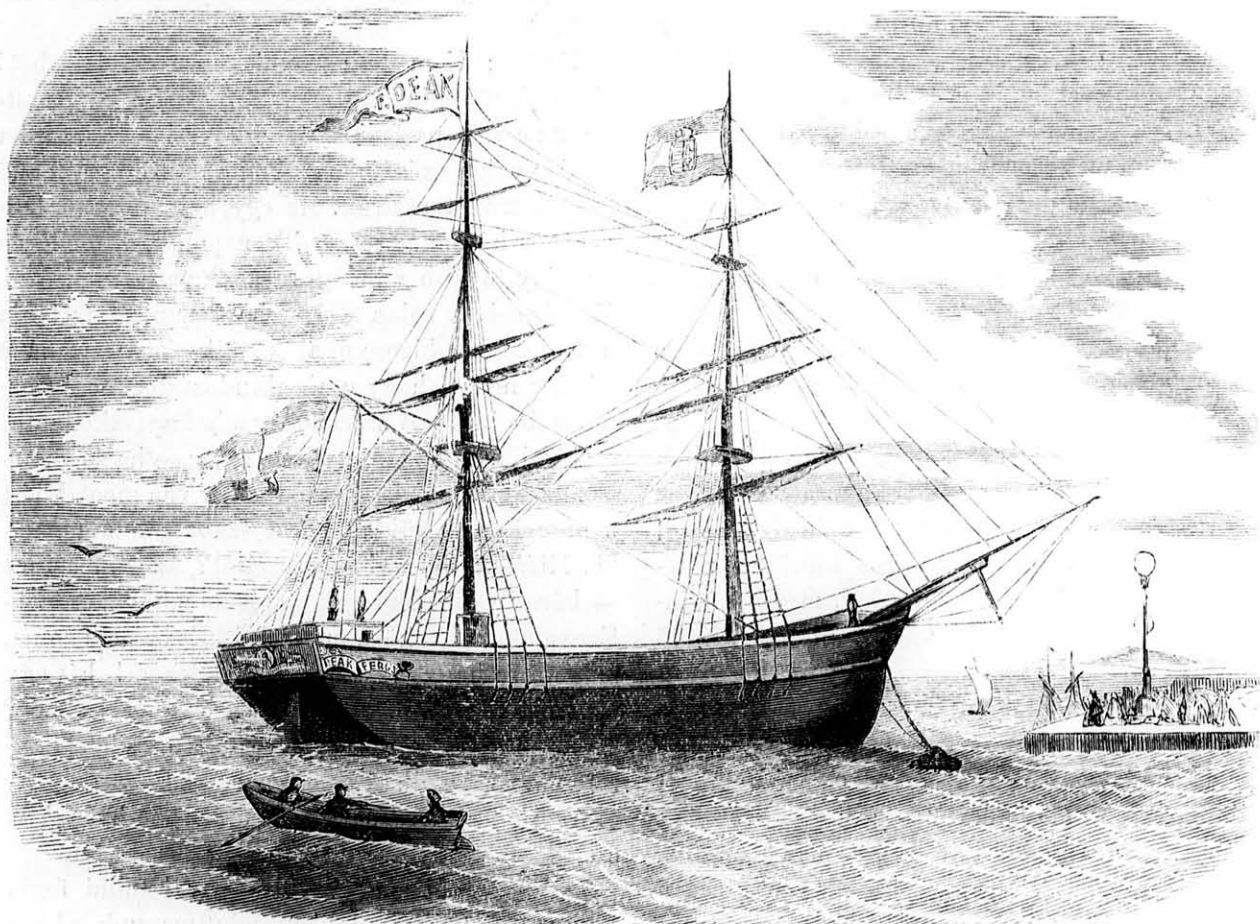
(Folyt. köv.)

Hamary Dániel.

A „Deák Ferenc“ brigg a fiumei kikötőben.

Pestet az ország szívének nevezzük, melylyel a nagy országtest minden ere egyesülni vágyik, s

anyaországához visszakapcsolásáról szól, rögtön törvényjavaslatot fog terjeszteni a képviselőház elé

A „Deák Ferenc“ nevű brigg a fiumei kikötőben.

valóban holt tag az, melynek ütérét lekötik, hogy a szívvel ne legyen összeköttetésben. Ily sors érte eddig Fiumét is, az országtól elszakított ezen drága tagot, mely halálszerű pangásra vala kárhóztatva s mely nélkül Magyarország oly béna, mint a jobbát vesztett férfi.

De nemcsak politikailag való visszakapcsolása, hanem Fiumének az ország közepével legkövetlenebb összefüzése még inkább érdekében áll mind a hazának, mind a nagyjövőjü tengerparti kikötő-városnak, s azért kormányunk bölcsessége s hazafiasságától elvárjuk, hogy azon törvényjavaslat benyújtása után, mely Fiumének az

arra nézve is, mikép az alföld-fiumei vasúti vonal építése legközelebb megkezdessék, mert e nélkül Fiume az országnak bár visszaadatott, hanem csak *csinált jobbjá* lenne, mely az egész testtel együtt önmaga és többi tagja javára nem igen szolgálhatna. Fiume a magyar kereskedelem egyetlen főkapuja s ezért, ha szabad hasonlatokkal élnünk s Pestet az ország szívének nevezünk: Fiumét okvetlen e haza szájául kell tekintenünk, melyen át történhetik anyagi táplálásunk, gyarapodásunk.

Fiume fontosságát mi itt benn ép oly jól érezzük, miként testvéreink ott a magyar tengerpar

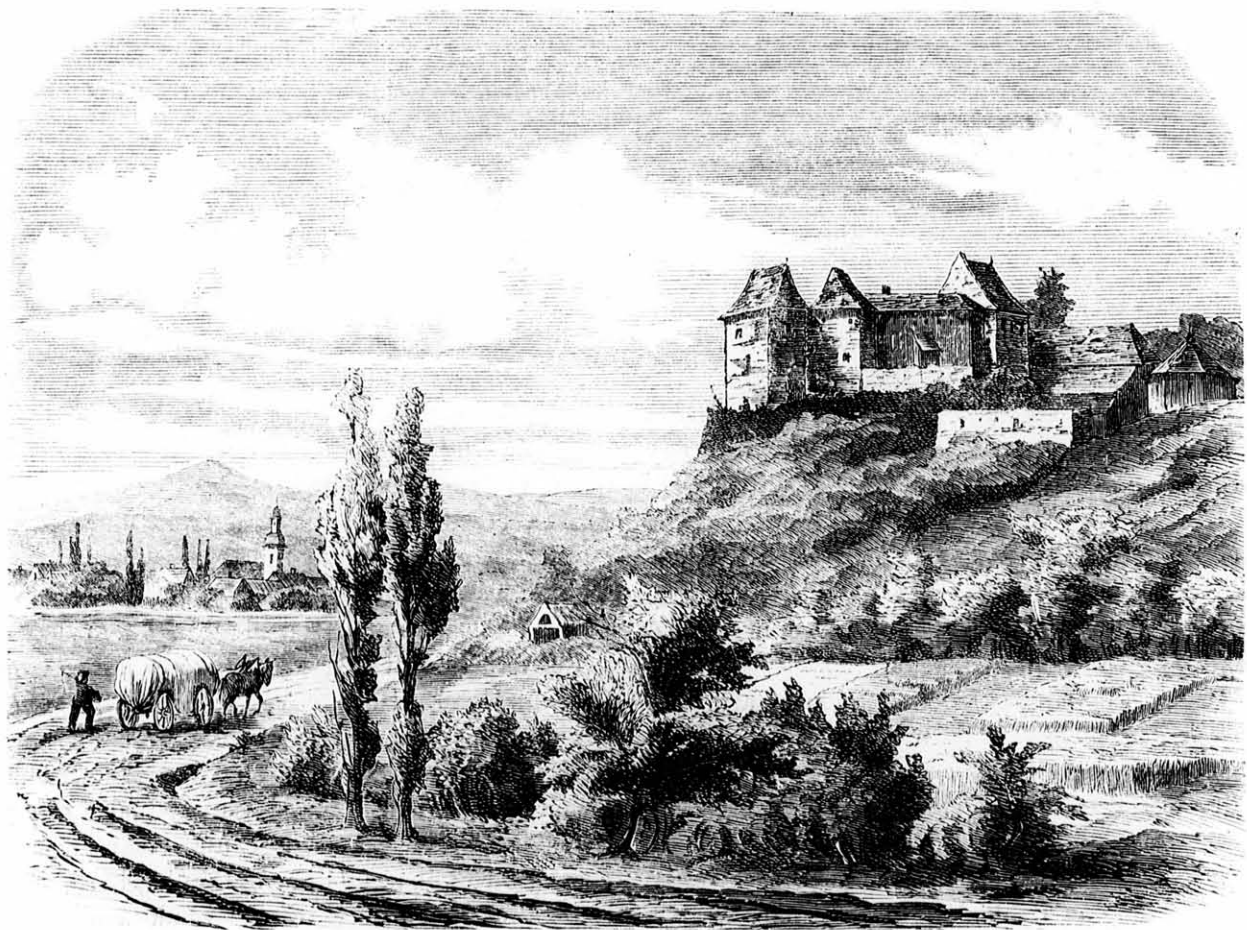

ton s ez oka, hogy országunk e gyöngyéről anyyiszor szól lapunk.

Most egy fiumei hajót mutatunk be rajzban melyet lelkes tulajdonosa Carina ur, a magyar miniszterium kinevezésének örömeire „*Deák Ferenc*“-nek keresztelt el, meg lévén róla győződve, hogy alkotmányos életünk visszatérte egyszermind közelebb hozta azon időt, midőn majd országunk termékeit magyar vasutakon közvetlenül a magyar tongerig szállíthatjuk s ott aztán egyenesen átrakhatjuk polgártársaink hajóira, hogy így kereskedésünk ne idegen országokat tápláljon.

Délelőtti tiz óra lehetett, midőn a roppant mű állásáról lerobogott s tán örökre elhagyta a száraz földet. Háromszínű magyar lobogókkal volt fölkesztve s közepén büszkén emelkedett a legnagyobb nemzeti zászló, rajta a halhatatlannak s azzal együtt a hajónak neve ragyogott: „*Deák Ferenc*.“

Szép számmal voltak a hajón, kik éljenezve, kendőik és kalapjaikkal integetve, fejezék ki örömlüket, s a fedezeten levő zenészek egyedül csak magyar darabokat húztak, különös az új „*Deák-indulót*,“ melyet még a kivilágításra készített egy fiumei zeneszerző, tuniillik a miniszterium kineve-

Tó-Lipese. (Szövege a tuloldalon.)

Adja isten, hogy nem sokára a „*Deák Ferenc*“ brigg legyen az első hajó, mely a magyar vasúton Fiuméba érkezett nyers termékeket fölveszi s a világgpiacokra szállítja.

Fiumében nem ritka eset, hajóknak vizre eresztése, mindamelltt ez év márc. 19-dikén ily vizre-eresztés nem vala hétköznapi esemény.

Ekkor tudniillik nemesak a magyar tengermeléknek, hanem az osztrák tengernek is legnagyobb briggjét bocsátották vizre. A hajó tulajdonosa a hazafias érzelmeiről előnyösen ismert Carina úr s a hajó neve, — a nagy hazafi engedelméből — „*Deák Ferenc*.“

zésének örömeire. A parton összesereglett nép ezrei éljenekkel üdvözlék a hajót, melybe „*Evviva Deák*;“ — „*Evviva Ungheria!*“ — „*Evviva il re d' Ungheria*“ kiáltások vegyültek.

Végre 11 óra tájban a „*Rákóczy-induló*“ hangjainál s mocsárdurrogás közt vonult be az első magyar nevű hajó a kis kikötőbe s ott rakattak fel azután árbocai. Képünkön balkézre a molo egy része is látszik, mely részben berakodó helyül, részben meg arra szolgál, hogy a tenger erősebb hullámaint megtörje s az előtérben vitorlás bárkát veszünk észre, melynek parányi volta jobban tünteti elő a brigg hatalmas testét.

Felvidéki képek.

I.

Tót-Lipcese Zólyom megyében.

Tót-Lipcese szabadalmazott mezőváros, közel Besztercebányához, a Garan mentében. Lakosai — számra mintegy másfélezren, — jobbra tótajkuak, honnét a helység előnevét is nyerte, megkülönböztetésül egyszersmind a liptó-megyei Német-Lipcsétől. Felső részén emelkedik képünkön is látható igen régi hegyvéra, a *lipcsei vár*. Mintegy 50 ölnyi magas hegyen létezik ez, s dacára régiségének, mind maiglan lakható lenne.

Eredetének nyomaira nem jöhettem, mert noha mostani állapotja is nagy régiségre mutat, mégis úgy látszik, jelenlegi alakja csak későbbkori átalakítás s megújításból származik. Róbert Károly a várossal együtt szabadalommal látta el (1340-ben,) mióta a város földesurat nem ismert. Zápolya özvegye, Mária királyné egy ideig lakott benne, s e korban a felvidéki várak közös viszonytársaiban osztozott. — 1605-ben védelmében elestek: Sirok György, Grac Máttyás, Jiska János, Schmitz János s Laky János, mint ezt egy itt található kő- emlék bizonyítja.

Később Vesselényi Ferenc nádoré lón, de ez felségárulással váoltatván s magát megmérgezővén, 1670-ben a kir. fiskus a korona részére lefoglalá, mióta egy egész hozzátartozó urodalommal együtt a kincstár birtoka.

Érdekessége miatt megemlítendőnek tartom itt a közeli „Pemarki“-nak nevezett hegyet, krajcárnyi nagyságu s alaku kavicsai miatt, melyek a természetbarátok figyelmét nagy mértékben megragadják.

B. *Mednyánszky Márton* ugyanezen várra vonatkozólag még az alábbiakat közli e lapok szerkesztőjével:

E várnak 1849-ig fenn volt ép részei tűz által végkép elpusztultak, lakosai akkorában kívándoroltak az utólsóig, az üres helyiségeket hagyván a számos varjaknak lakásul, és a denevéreknek fészkelésül.

A vár azon részéről, mely a hegységgel össze van kapcsolva, ösvény vezet jobbra és balra, melyek a bemenetnél összejönnek, s ott a vár egyetlen lakója, a vár öre örömet kínálkozik kalauzul a kíváncsi utazónak. A vár felső és

alsó udvarra van osztva, mely utóbbiból lépcsők vezetnek a felső udvarba. A felső kapu alatt láthatni egy ökör-főt köből, melyről következőket beszél a rege: Midőn tudniillik Rubigallus Pál volt ura a várnak, a mint ez várkapolnájába menni szándékozott, vad biika által e helyen megtámadtatván, az elhatározott pillanatban kivonta kardját és erős karjával egy vágásra elvágta a bősüült állat fejét, minek emlékére az ökörfőt azon helyen befalaztatá. Nevezetesebb itt azonban azon kőtábla, mely az ökörfő alatt van, s melyen olvashatók e sorok is:

Anno Christi 1605. personae sequentes, in constanti Arcis Liptsensis defensione, puchram per vulnera mortem opetiverunt, quorum memoria sit in benedictione:

Egregius Georg. Siroky de Siroka.

Mathias Gracza. Joan. Iszkra.

Joan. Schmitz. Joannes Laky. *)

A vár kutján kívül nevezetes itt még azon terem, melyben Mária magyar királyné idejében pénzt vertek, s melynek ajtaja fölött olvasható e felirat: „Reginae Mariae 1531.“ — Van itt még több helyiség, mint pincék, börtönök stb. mikről azonban történeti adatok nem szólnak.

Fölemlítendő itt még az, hogy I-ső Lajos magyar király 1361-ben e várbán is tartózkodott. Erzsébet, Albert özvegye ajándékozá azt a cseh Giszkrának, „pro fidelibus servitiis.“ — Későbbi birtokosai valának a lipcsei és nagy-lucei Dóczy családok. A mohácsi ütközet után már Thurzó Kristóf birtokában találjuk és később, 1573 körül Rubigallus Páléban. E család kimultával ajándékozá II. Rudolf király Járish Fribelli Gáspárnak 1600-ban. Minthogy ez utóbbinak utódjai nem valának, megvette a várat Szécsy György, kinek legifjabbik leánya Katalin, Kepcsinyi Lisztius Jánoshoz ment férjhez, a várat hozománynyul vivén magával.

Közli: *Keveházi*.

*) Urunk 1605-ik évében a lipcsei vár állhatatos védelmében következő személyek lelék sebek által okozott szép halálukat, — legyen áldott emléküik, stb.

Egy érdekes levél Petőfi Sándortól.

(*Petőfi Sándor Bernáth Gáspárhoz.*)

Koltó, sept. 30. 1847.

Szent Gáspár barátom! Ha tudod, tudod; ha nem tudod, tudd meg, hogy én megházasodtam. Minthogy pedig még csak három hete, hogy fejtem harangja ünnepélyesen elkongatta a holtomiglan holtaiglant, tehát ha nem bizonyos is, de legalább valószínű, hogy életem csupa merő édesség, és én már egy kis borsos paprikás ételre éhezem. Soká gondolkoztam, hol kerítsem meg e gyomor-erősítőt? s abban állapotam meg, hogy az ily-szerű ételeknek országszerte leghiresebb konyhája a te dicsősséges elméd levén, tégedet kérlek meg egy portióért, s'ugy hiszem, e csekélységet nem fogod megtagadni barátodtól. Irj egy rakás pesti újdonságot, ird meg companiánk tagjainak legújabbkori történetét; rám nézv e minden ujság, a

mi julius óta történt, mert én azóta egy hirmondó madarat se láttam. Egy lélek se ir nekem a sok k. . . a közül. Légy te különb ember náluk, s'firkantsd meg a levelet, de abban a szempillantásban, a mint e sorokat átkalandoztad, nehogy akkor érkezzék ide épen, mikor én Pestre érek. Még-csak arra figyelmeztetlek, -tulságosan el ne paprikázd leveledet, hogy feleségem is élvezhesse. Jehova úr és Fortuna kisasszony veled. Igaz barátod: *Petőfi Sándor.*

Igaz! a levelet cimezd Koltóra, per Debre-
cen és Nagy-Bánya.

Cim: Táblabíró tekintetes Bernát Gáspár úrnak, nemzetem nagy férfjának, hódoló tisztelettel. Pesten, Kalap-utca, Festetich-ház, földszint.

Adatok a medve természetrajzához.

Vadaink természettörténetének megismertetésére nézve kedvezőtlen körülmény, hogy azon emberek, kiknek hivatásuknál fogva, mint az erdészeti s vadászati védszemélyzet legalsóbb osztályának, legtöbb alkalmuk van odavágó észleleteket tenni, erre elegendő felfogási tehetséggel s a szükséges érzékkel nem bírnak; azoknak pedig, kik ezen tulajdonságokkal el vannak látva, foglalatosságaik miatt ilyféle észleletekre kevesebb idő s alkalom áll rendelkezésükre.

Ezen eset leginkább azon vadnemeknél fordul elő, melyek a műveltebb országokból már nagyobbára száműzvék, mint például a medve.

Talán nem lesz érdektelen tehát ezen ritkább állatokról néhány kimerítőbb adatot, melyeket gyűjteni alkalmam volt, mint egyszerű tapasztalati tényeket felsorolnom, az azok feletti további kutatásokat és megjegyzéseket szakbelieknek engedvén át.

A medve külseje annyira ismeretes, hogy leírását feleslegesnek tartom; — természete a népies szójárásokban: „goromba mint a medve,“ „talpas,“ „mackó“ találón vannak kifejezve. — Nem oly kegyetlen s gyilkostermészetű, mint a farkas, s azért pagonyokban, hol medvék tanyáznak, a marhaesordákban nem történik annyi kár, mint a hol farkasok vannak, ezek majd csupán rablásból élvén, míg a medve táplálékának nagyobb részét a növényországból veszi. — Marhát, ha nem nagyon könnyen jut hozzá, el nem ragad, s legke-

vésbbé adja magát arra, hogy hegyen völgyön keresztül üzze prédáját.

Az embernek sem árt, messziről kitér, ha őt észre veszi; de ha oly helyzetbe jön, melyben önvédelmét szükségesnek találja, például ha előre nem látva, emberekhez nagyon közel jut, vagy ha még e felül ingereltetik is, nagyon veszedelmes.

Szerencsétlenségek elhárítására ez okból a medvevadászatoknál a legnagyobb elővigyázat szükséges; valamennyi medvevadászaton előfordult szerencsétlenségek, melyeket ismerék, elmulasztott elővigyázat következményei.

Ha nem ingerlik, s csak védőleg akar fellépni, szokása két lábra állva, ellenét cubakjaival átölelni és félre lökni, sőt egy pár ölnyire el is cipelni, s azután odahagyni.

A bár nem oly roszakaratu ölelkezés mégis elég durván s medveszerűen üt ki. Még rosszabbul jár, ki ingerült állapotában vele csatába száll, akkor nem állapotodik meg az átölelésnél, de karmait s fogait is használja. Több sértett medve mielőtt megdermedt, ellene halálával boszulta meg magát.

Könnyen szelidíthető, és a házban emberrel, állattal kedélyes békében él. Ha más házi állatokkal együtt szabadban van, azokkal néha játszani akar, de ezen játékok mindig igen esetlenek, s társalkodóit igen hamar elijesztik.

Különben könnyen megférő, úgy, hogy vadász-
kutyákkal egy tálból is eszik, csak midőn az

adagnak vége már közeledik, morog, ez által evő társainak értésökre adván, hogy távozzanak, ha ezen figyelmeztetés eredmény nélkül marad, pofokát osztogat s így a helyzet urává válik.

Testgyakorlatok, mászás, bukfencezés kedvenc multságai. Ha valahová felmászott, meglehetősen magasból leveti magát, mi alatt fejét előtalpai közé dugja, hátulso lábait hasához felhuzza, és így mint egy labda, a nélkül hogy magának fájdalmat okozna, lepottyan.

Természetes szabadságában mindig egyedül él, a koslatási időben t. i. nyárban, a medve az anya medvét felkeresvén, egy ideig társaságában marad, mire előbbi magányosságába visszatér. A nőstény egy évig tartja magánál bocsait, azután ezek anyjuktól is elválnak. Ezen remete természet lehet oka cseh nevének „nedve“ (nem kettő,) a mi a többi szláv népek nyelvén „medved“ és magyarban „medvé“-re módosult.

A magas erdődús hegységek lakója, de a lücfenyő tenyészet határán túl, — ott talán élelme hiányozván, — nem szokott tartózkodni; a henyefenyő régiójában — legfeljebb vándorlása alkalmával — található.

Főlakásul sziklás, mély, csendes völgyekben kényelmes tanyát keres, a honnét élelmét szerezni kirándulásokot tesz, de ha csendes tanyáján többször háborgatják, egész más völgybe is átköltözik. — Tápját, babár a ragadozók közé tartozik, mint említve volt, nagyobb részt a növényországból nyeri, s úgy látszik, a hus nála csak ünnepi étel.

Ha marhát akar elragadni, nem üzi mint a farkas, s nem fogaival fogja, hanem oly közel igyekszik hozzá jutni, hogy egy ugrással elérje, s előtalpainak egy csapásával leüsse; csak azután tépi szét szájával, mire a meleg testből a friss vért kiszijja és a hushól is eszik, a mig az friss, a többit, ha nem akadályozzák, elássa. — Káposztafalván, Szepes-megyében, hol ezelőtt laktam, egyszer a tehéncorda bika nélkül jött haza; gyanították, hogy a ragadozó állatok szakították szét; és a a helység birája 10 emberrel 3 napig kerestette, de hiába. Két hét múlva az erdővédek által esetlegesen megtaláltatott, kik nekem erről jelentést téve, helyben személyesen győződtem meg állításaik igazságáról.

A bika egy mély, keskeny völgybe volt lehurcolva, s nem beásva, hanem csak földdel betakarva; erre a medve mintegy 100 □ ölnyi téren a földet úgy karcolta fel, s kaparta össze, hogy az ottani körülbelül mintegy 49 éves lücfenyő állab gyökerei pusztán feküdtek.

Ezen felporhanyított földben medvenyom nem

volt felismerhető; jele, hogy a medve a dögöt már nem látogatta, de volt számtalan rókanyom, mivel róka ur talpas uram lakomája maradványait felhasználta.

De nemcsak oly nagy állatokra, mint egy községi bika, hanem egész kicsinyekre is, mint a hangya, nem szégyenli a medve vadászatot tartani. Ezen vadászattal legfeltünőbbben árulja el erdőbeni lételét, mert a hol lakik, a tisztásokon bizonyára egy kő sem marad helyén; mert hogy az alattok lévő hangyákat lenyalhassa s felétkeze, mind felforgatja azokat.

A méznek is nagy barátja, mit az erdei méhek nagy boszuságára pompásan fel tud fedezni, sőt néha a községeken kívül eső méhes házakat is fölkeresi, hol a méhes gazdáknak jelentékeny kárt okoz.

A növényországból többféle fűneműeket s gyökereket eszik. A többiek között különös barátja a lisztes galagonyának. A fiatal 4—5" vastag lisztes galagonyákat letöri, s úgy szedi le a gyümölcsöt ezen fácskák koronáiról. Vastagabb fatörzsekre nagy ügyességgel mászik fel. A tölgy-és bükkmakkot minden haszonbér-fizetés nélkül szorgalmasan használja. Legkevésbé örülnek neki a gazdák, ha mint hivatlan vendég szántóföldjeiken a még zsenge zab közt jelenik meg, képes lévén egész zabos földet annyira elpusztítani, hogy azután a szalma is alig hasznavehető, mert nem úgy legel, mint például a szarvasmarha 4 lábón állva s a zabot szájával harapva le, hanem két lábra áll és így az egész vetésen ide-oda camogva, a zabot előtalpaival jobbról-balról lehorzsolja.

Ezen módon szánkázásával még többet pusztít el, mint a mennyit lefal.

Igy készül elő a medve elégséges s szájjizének kellemes eledel által hosszabb bőjtökre, mert különös sajátsága, hogy nagysága dacára eledel nélkül egész télen át nyugodtan marad fekhelyén.

Ezen téli alváshoz akkor kezd a medve, ha eledele már gyéres, és feltalálását a hó nehezíti; a mi közönségesen november hó elejére esik. Mit cselekszik téli lakásában, s miből táplálkozik ott, az még nem eléggé kipuhított dolog.

Hogy téli nyugalma idején át a közönséges módon nem táplálkozik, bizonyos; mert először is nem láttak még soha medvét, mint némely állat szokott, — téli készletet gyűjtögetni; másodsor, mert a medve téli nyugalma alatt tanyájáról soha el nem megyen, ha onnét erőszakkal nem üzik el, láthatlanul ki nem bujhat, mert ha a medve hó-

területen jár, oly nagy nyomot hágy, hogy egy már átellenben álló hegyoldalról is észrevehető; harmadszor, ha az ősz nagyon kedvezőnek mutatkozik élelmezésére, és jó husban is tér nyugalomára, tavaszkor mégis egészen sovány. Ha ezen időben lőnek medvét, belei egészen összezsugorodvák, és a benne levő ganajt feketének és megkeményedettnek találják. A téli álom után első eledele, melyet a lágy tavaszi levegő beálltával, tehát február vége vagy március elejével használnak, a zsázsa-zsombor (Nasturtium), mi patakoknál nő, s míg más fűneműek még hóval fedve, már található. Ősztöne látszik öt belei ezen tisztítószereire vezetni. — Mondják, hogy téli álma alatt hátulsó talpait szopja. Ezt sem nem állíthatom, sem nem tagadhatom, mert soha sem néztem, s nem is hiszem, hogy bárkinnek is alkalma lett volna medvét téli tanyáján nyugalma alatt észlelni; nem feküdvén szabadon, mint például az őz, hanem keményen oltalmazva lévén, természetes vagy önkészítette barlangban szél és időjárás ellen. — Ha tehát meg akarná valaki figyelni, barlangjába kellene jutni; a mi különben nem lenne nehéz, de annál inkább a visszatérés, mert talpas uram remete életénél fogva nem barátja a vendégeknek, és meglehetősen durván fogadná látogatóit.

A nőstény téli szállásul mindig sziklabarlangot keres, a mit elég jól, mohával bélel ki. A medve, barlang hiányában, erős, kidölt fátörzsekkel, sőt sűrű fenyőfialalossal is beéri, melybe bemászva, minden fát maga mellett kitördel, magára húz, és alattok tölti el csendesen a telet.

Különös sajátága ezen állatnak, a mi talán hosszú böjtölésének következtése, hogy nagyságához képest oly kicsiny kölyköket vet.

Volt egyszer alkalmam erre nézve tapasztalatokat szerezni. — Egyszer február elején jelentést vettem, hogy egy erdővéd medvebarlangot fedezett fel, és abból, mert szerencséjére az anyamedve nem volt ott, 3 fiatal bocsot vett ki, melyek csak egy pár naposak lehettek, mert vakok voltak.

Rendeletemet adtam, hogy azokat hozzám hozzák, mert személyesen akartam látni, s megmérni, hogy nagyságukról biztos tudomásom legyen.

Sokszor hallottam már, hogy a bocsok igen kicsik lennének, azért nagyságukról fogalmamat már eleve mérsékeltem, és a míg egy bocsot a kinőtt medve nagyságához képest egy gyöngye 10—15 fontos borjuval egyenlő nagynak könnyen sejtethetne az ember, ezen bocsokat csak bárányka nagyságuaknak képzeltem.

Másnap a medvék csakugyan megérkeztek, az erdő-őr leánya mind a 3-at egymásmellé fektetve hozta egy kis kosárban. Lehúzával a kosárról a kendőt, 3 undorító szürke, meztelen, vak állatot láttam; épen mint a patkány, ha farkát levágják. — Egyszerre tettem a mérlegre mind a hármat; a 3 nyomott összesen 3 font 27 latot, tehát 1 általágosan 1 font 9 latot. — Kettő ezen állatok közül nemsokára megdermedt, melyeknek egyikét egy jó barátomnak ajándékoztam, másikat kitömettem s a pesti muzeum számára Petényi S. ur muzeum-örnek adtam át.

A 3-ik bocsot az erdő-őr nevelte fel kenyeren és tejen. — Ezen akartam a medve növekedését illetőleg tapasztalatokat szerezni, és e célból több ízben megmértem.

Az első hó végén nyomot 1 font 37 latot, a 3-ik végén 5 font 8 latot, 4 hónap után 12½ font s 5 hónapos korában 20 fontos volt.

Hat hónapos korában már nem mérlegelhetjük, mert nem voltunk képesek, mint előbbi alkalmakkor, e célból zsákba tenni.

Később az erdő-őr eladta, mert kezdé érezni, hogy tartása költséges, s a háznál sok alkalmatlanságot okozott. Ennélfogva minden további kísérlet megszűnt. — Egy kinőtt medve 5 éves korában 4—6 mázsát nyom.

Különben ugyanegy medvének álom előtti s utáni súlya igen különböző, mi a fentmondottakból könnyen kimagyarázható.

Ezen állat életmódjának észlelése — ritkasága, távol eső tartózkodása, s a miatt, mert télen nehezen közelíthető meg, — igen bajos, s ezekből kívánatos volna, hogy azon erdészek, kiknek járásában a medvék otthonosak, részint maguk, részint alárendelt szolgálati személyzetük által ezen állat természetétörténetét a lehetőségig nyomozzák.

(E. G. L.)

Helm Ervin.

Egy hét története.

— Julius 2. —

(VK.) *Klapkát* várják a „szíves fogadtatással” melyet valaki a múlt napokban nem igen jószolt neki. Volt honvédek, kik nem feledték el benne a

tarcali, bicskei és komáromi hőst, s itt maradó képviselők, kik szeretik, hogy most már „örömmel” tér haza, készülnek fogadására, sőt egyik

költőnk, ki egyszersmind képviselő, kész az üdvözlettel, melyel az indóházban akarják fogadni.

Az idő kereke most oly gyorsan forog, hogy országok, állapotok és emberek physiognomiája a legmeglepőbb és hirtelen változásoknak van kitéve.

E hirtelen gyorsaságot egy oldalon jól fejezi ki Hugo Viktor, mondván: „a tegnapi álmok képezik a mai nap iparműveit.“ S a politika változásai még meglepőbbek. Ott a tegnapi fényes álmok gyakran a mai nap roncsolt kiábrándulásai.

Ime, a híres számüzött vezér, ki tegnap — az az a mult nyáron — a Kárpátokon fegyverrel lépett át, ma egy jámbor útlevéllal robog át a haza határain, melyet 19 év előtt hagyott el, mint az utósó és egyetlen tábornok, kinek rangját az elenség is elősmerni volt kénytelen.

Azóta Klapka mindig köztisztelet tárgya volt a hazában, a szívek mélyében. Rózsaszín álmainkban hányszor hittük, hogy újra meglátjuk. Ime csakugyan meg fogjuk látni, de egymagában, polgári kabátban, talán egy úti táskát tartva kezében.

Mivel csalódtunk szép álmainkban, sokan neheztelnek rá. Nem veszik tekintetbe, hogy a tavaly és az idén közti ür, meglehet „századoknak szolgál mesgyeül,“ ha ugyan le nem tapossák az idő és emberek.

Tavaly küzdünk, az idén koronáztunk.

Mindamellet, hatisztelt barátunk: Semper-idem itéletet mond a tábornok e gyors hazatérése fölött, hadd tegye; neki jól áll, mert ő eleget tűrt, szenvedett, és sohasem forgatta köpenyét az uralkodó szél járása szerint, sőt eldobta köpenyét is, hogy annál jobban szemébe nézhessen a viharnak. De legkevésbé sem áll jól Napraforgó úrnak, ki midőn egy szelid divatlapban, hol eddig divatos máslikat kötögetett és bonbonokat osztott a bál szépeinek, szintén neki esik a hazatérő tábornoknak: akkor az ember nem tudja: álméldokdjék-e vagy nagyot nevéssen.

A látvány mulattató. Tartuffenek kedve jó megpróbálni a villámos Jupiter szerepét. E nagy pirouette bámulatra méltó, noha nem tapsolunk neki. De el kell ismernünk, hogy a természetben mégis van ugrás, kivált némelyik felebarátunk természetében!

Ki hitte volna valaha, hogy Napraforgó úr, ki az embertelen Haynaától kezdve gr. Zichy Hermann gyász-kancellárkodásaig valamennyi ellenünk fordított tizenkét, hat és három fontos tintaágyú mellett ott füstölögteté büzös kanócát (t. i. bérencollát,) valaha közvádlóul fog föllépni Klapka tá-

bornok ellen, szemére vetve, hogy rosszul adta föl a komáromi várat.

Ha Napraforgó úr, miután kiment a forgalomból, éktelen zajjal és ünnepekt nevek rikoltozásával akarja feledtetni, hogy a hosszú és szomorú években ki és mi volt: ám hadd tegye szegény, noha törekvése aligha fog sikerülni valaha; de midőn fölteszi Klió szigorú álarcát, s azzal lép a kedves olvasónők elé, kik megszokták őt kezében egy csomó frizírozott bókkal látni, ne vegye rossz neven, ha jóizüket kacagunk fölötte, s megkopogtatjuk az álcát, hogy a ravasz kaméleon kiugorjék alóla. Különben még elhinné, hogy elámitott bennünket.

Mi hozza haza — Napraforgó úr kedve ellenére Klapkát, — nem tudjuk. Meglehet, csupán a honvágy, melyet sokszor és soknak vettek már rossz neven.

Horn Ede, ki több nap óta időz itthon, sokkal szerencsésebb.

Ő a külföldön hálásabb kalaúzt választott magának, mint minő a csalfa arcú politika, mely sokszor azért m utatja az eget, hogy sárba vihessen valakit. Horn a tudomány híve lett, mely — legalább nyugaton — dicsőséget és jólétet szerez. 1849-ben úgy ment ő ki, hogy hontalan társai közül is csak kevesen ismerék, s ime, ma már ismerik mindenfelé, mint a nemzetgazdászati és statisztika egyik első rendű tudósát, kinek állításaira még a francia törvényhozó testületben is hivatkozni szoktak.

Neki jó, hogy nem maradt egészen magyar, hanem míg szívét megtartá hazájának, tudományos képességeit Franciaországnak szentelte. Ha egészen a miénk volna: bizonyára őt sem fogadjuk a szívesség ily öszhangzó khórusával; de mivel ő csak látogatni jött, s visszatér új honába, Párisba, teljesbámulattal adózunk neki, s büszkéek vagyunk rá. Maradna csak itthon, mindjárt akadna egy pár elszánt vitéz, a kiknek kedvök telnek abban, hogy megtéphetik egy maguknál külön ember koszoruját.

Az „Izraelita magyar egyesület“ nagy kitüntetéssel fogadta Horn hazánkfiát. Az az, bocsanat, akár milyen derék ember, még nem hazánkfia! Ő zsidó s ennél fogva — a fontolva haladó kormány és pártja akaratából — még mindig csak megtört pária Magyarországon, hol kiabálják a demokrátiát és örvendeznek az érdemeleknek.

1848-ban Horn volt az első, ki megpendité az izraelita magyar egyesület szükségét, sőt azt létre is hozta. Ennél fogva az 1861-ben alakult egyesületnek

tiszteletbeli elnökévé választák, s most — körükbe híván — egész hódolattal üdvözlék.

Horn igen bölesen beszélt. Sajnálatát fejezte ki, hogy az egyenjogusítást ismét elhalaszták, mert e miatt Magyarország jó hírneve szenvedni fog a külföld előtt. Szükségesnek mondá továbbá, hogy a zsidók, közös nyelv és műveltség által, olvadjanak össze a nemzettel. Ezért az „egylet“ feladata nem szűnik meg a bekövetkező egyenjogusítással, hanem azután még inkább nyerni fog fontosságában.

Kétségkívüli, hogy a zsidók csöndes türelme az, mely — a példaszó dacára — ezúttal nem termett rózsát. Ha izgatnak, ha kifelé keresik a támaszt, ha igyekeznek ellenséges álláspontot foglalni el, ha talán harcoltak volna ellenünk akkor, mikor sok ezereken álltak fegyvert fogott sorainkba — akkor már rég simogattuk és cukorral tartottuk volna őket; de mért nem félünk tőlük, s csak hasznukat vehetjük — hadd teljesítsék csak továbbra is polgári kötelességüket és várjanak egy darabig a polgári jogokra.

Noha nem minden van úgy jól, a hogy van, mégis meg kell nyugodnunk benne, mert nincs módunk rajta változtatni.

A képviselőház, mely egy óra alatt változtathatót volna, széteszolt. Átesett a vasuti ügyön is, mert megértük az időt, midőn már nem csak pöröl, (nagy közjogi pörét értjük,) hanem építhet is valamit.

A honatyák, kibeszélve, kiparádézva, kiszavazva magukat, mennek faluik esendjébe, fürdőkre, pusztákra, hol a politikát nem csinálják többé, hanem beszélnek.

Sokan készülnek közülök is *Füredre*, sokan *Koritnyicára*. E két pont az, mely jelenleg legtöbb vonzerővel bír. Amott a „magyar tenger“ festői pompája, itt egy üde-zöld fenyves völgyben a vadregényesség mosolya.

A részvénytársulat, mely Koritnyicát — a budai vízgyógyintézettel együtt — dr. Siklóssitól megveszi, sok érdemet fog magának szerezni, ha ezt a fenyves paradicsomot oly helylyé teszi, hol

az emberek nem csak gyógyulást, hanem kényelmet is találnak.

Az első százezer forint, mely e két hely ára, már együtt van; most a beruházásra és tartaléktőkére bocsátnak ki másik 500 darab 200 ftos részvényt, melyet egy éven át csekély részletekben (16 ftjával) kell befizetni.

Ügyes vezetés mellett ez a vállalat nem csak közhasznú, hanem a részvényesekre nézve jövedelmező is lehet, mert egy nagy vízgyógyintézet a fővárosban ép oly szükséges volna, mint a mily népes leendő Koritnyica, mihelyt a vasút közelebb hozza a fővároshoz.

A társulat elnökévé most b. Sennyei Pált, Jelinek Mórt és dr. Arányi Lajost választák. Az első a nálunk még mindig elmaradhatlan külső tekintélyt, a második a vállalkozási életrevalóságot, a harmadik az orvosi tudományt képviseli.

Ohajtjuk, hogy elnökségük alatt a fürdőügy élénk lendületet vegyen, mert valóban jó volna, ha a sok nagyur és gazdag ember nem hordaná pénzét nyaranta örökké a külföldi fürdőkbe, azért a kényelemért, melyet ma még nem bír megelni itthon.

Pesten maholnap nem lesz más itthon, mint az iparos, a hivatalnok és a journalista, ki előtt a történetek forrásai kiszáradtak. Szünideje van politikának és művészetnek, s szomjazó karavánunk legfőleg a császárfürdői bálók platánjainál köthet ki. Mit tegyünk? Bele kötünk az akadémiái bizottságba, mely a *Széchenyi-szobort* a palota elé akarja állíttatni, habár ott nincs jó helye; és szomorkodunk az *Eszterházy-képtáron*, melyet minden pillanatban elveszthetünk. Vagy szidjuk a port és dicsérjük az ifju Pestet, mely báró Prokesch-Ostent, a konstantinápolyi osztrák internuntium is annyira elragadá közelébb, hogy fölkiáltott:

— Konstantinápoly fekvése után nincs szebb látvány, mint ez.

A miniszterelnök budavári terasszáról nézte. Persze olyan magasban mindig szép a kilátás és sok a gyönyörűség! Mi itt alant csak azt látjuk, hogy a vízvezetést maig sem látjuk.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

— (*Különös házasság.*) Londonban nem rég csakugyan megtörtént azon két azték gyermek összekelése, kik oly sokáig felköltötték maguk iránt Európa bámulatát és oly sok vitatkozás és kutatásra adtak a tudósoknak alkalmat. A lakodalmon sok excentrikus angol volt jelen és csodálatos beszédek tartottak. Egy lord még plá-

ne az angol-amerikai-azték egyértés hasznos voltáról is kezdett politizálni. Egy szemtanu állítása szerint e madárfejű emberek fényes menyekzője némi hallgatag borzalommal töltötte el — sőt még azt is várta minden pillanatban, hogy az új házaspár egyszerre csak elkezd — kukorékolni.

Ha Pesten szél van!

— Rajzolta *Jankó János.* —

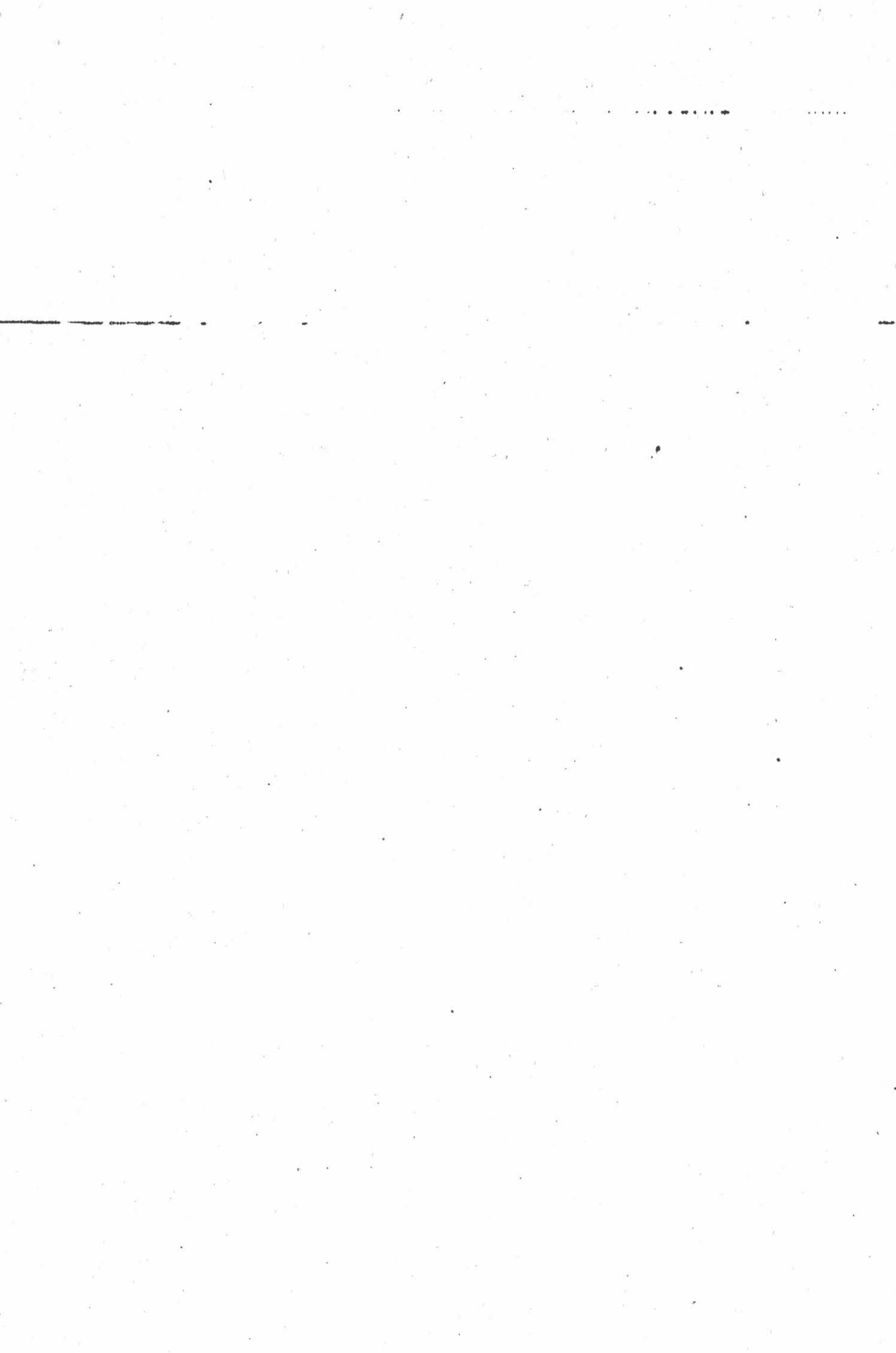

Ha Pesten szél van, legcélszerűbb lesz ezután minden élő állatnak ily fölfegyverzett szemmel járnia.

Pest. 1867. Nyomatott Emich Gusztáv, magyar akadt nyomdásznál.

pénzeiből, melyek egész Európában a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak. B. Prokesch-Osten szintén tagja akademiáknak s megígérte, hogyha küldeménye szives fogadtatásra talál, még több érdekese tárgyat is fog küldeni.

* (Köszönet-dalok.) Szarvason Zsilinszky Mihály ottani irodalom- és történettanár már több hónap óta szorgalmasan gyűjt Kossuth nevére vonatkozó népdalokat és költeményeket. Nagyon érdekes és szép gyűjteményt állíthat össze.

* (Az aradi vértanúk emléksobrára) eddig 234 ft 10 kr. gyűlt össze az „Arad” szerkesztőségénél.

* (A pesti iparosok) Lengyel István lakatosmester és Csepreghi János asztaloslegényt küldik ki a párisi vilákiállításra.

* (A nagy sajtó újból Eszterházy-féle) vagyonszelesei pörben befogott vádlottakat a bécsi országos törvényezék mind fölmenté, bizonyítékok hiánya miatt. Az egész ügy sokkal bonyolódottab és ügyesebben fűt hálózat volt, hogysem el lehetett volna benne igazodni.

* (Fildsary Károly) az olaszországi volt magyar legió parancsnoka, megírta a legió történetét alakulásától kezdve, s azt beküldé a miniszterelnökhez.

* (Weninger Vince) miniszteri tanácsosi állásával semmi más nyilvános teendőit nem tartván összeegyeztethetőknek, úgy a keresk. tanárságról, mint az iparbank elnökségéről és az első m. ált. biztosi létesítéséről az életbiztosítási osztály vezetéséről lemondott. Példáját többen is követhetnek.

* (Izso Miklós), a jeles szobrászunk jelenleg Debrecenben van, hol Csokonai-szobrán dolgozik. Több havi munka után már elkészíté a gipsz-mintát, még pedig oly szépen, hogy mindenki a legnagyobb elégedettséggel szól felőle. A „buslakodó juhász”, azt a szép szobrot, mely hosszas pör után most a nemzeti múzeumban van, Izso gipszből szintén elkészíté, s így bárki megszerezheti, a ki kedveli a szép szobrokat. Tökéletesen hiú másolat az eredet után, s ára 40 ft.

* (Apolyi Arnold kanonok) és kitűnő régiségbuvár, mint beállít, közelebb apátnak nevezetik ki.

* (György hannoveri királyherceg) két napig időzött Debrecenben, hova az alföld megtökintése miatt utazott. Sallangos fogatú magyar szekeren rándult ki a Hortobágyra, hol a pusztai kóp és a csikósok eleve nagyon megtetsztek neki. Az alföld szépségei és a nép mindenütt meglepték.

* (Az Esterházy-képtárról) ki gondolta volna, midőn a közelebb elhunyt Pál herceg Pestre szállítá, hogy nemcsak a oly kérdés tárgya lehet, melynek folytán fővárosunk elveszté a becses képgyűjteményt. Eddig semmit sem fordult az egész ügy. A legutóbb hír az róla, hogy egy francia három millió frankot ígért érte s hercegnék. Reméljük azonban, hogy a herceg családja még ad egy Magyarországból jövő szónak. Ezt a szót várjuk tudományban festett ügyelmmel, vajjon melyik oldalról hangzik föl.

* (Horn Ede jeles hazafiapárti), ki e napokban jött hazáért fogatába Párisból, tisztaliget a „magyar isk. egyesít.” melynek 1848-ban ő volt alapítója. Az údvözlet beszédre adott válaszában Horn a többi közt azt is mondá, hogy a magyar nyelv

terjesztésén továbbra is működjenek, s válaszával az emanciáció kérdését a hazafiságtól. Teljes polgári jogukat úgy is megadja már legközelebb az országgyűlés. — Horn Pestről néhány napra Vág-Ujhegyre rándult, ottelőt meglátogatni.

* (Vácón emléksobrot fognak állítani az 1849. jul. havában ott elesett honvédek hamvai fölé. E célra sorsjátékokat rendeznek, melyre a város és környék lelkes hölgyei 160 darab nyereményt adtak össze.

* (Az „újépületi” kaszárnya) lerontása tervén egyre buzgólkodik egy bizottmány, élén gr. Szachenyi Bélával. A tervrajzot e napokban már be is nyújtották a pesti főporgármesterhez.

Irodalom.

— (Enich Gusztáv kiadásában) következő új művek jelentek meg:

1. — „Az aranyházas” angol regény Bell Róberttől, magyarra fordította Szabó Richárd. — Két sűrűn nyomott kötet; ára 2 ft 50 kr.

2. — „Az angol forradalom története”, írta Zichy Antal. Ára 1 ft 50 kr. Anglia történetének ezen legneveseteb korszaka, mely Károly király lefejeztetéséről s Cromwell protektorátusról szól, alapját veté meg az ország mai alkotmányos állapotának. Ez igen érdekes könyvnek bizonyosan számos olvasója lesz. Ára 1 ft 50 kr.

3. — „Az osztrák birodalom rövid statisztikája, különös tekintettel a magyar államra”, írta Hunfalvy János. Ára 1 ft 50 kr.

4. — „A francia nyelvian dióhéjban.” Irta Duxs Sándor tanár. Ára 30 kr.

Zeneművek.

— („Szombórczi induló”) című, songorára alkalmazott zenemű jelent meg közelebb Debrecenben ifj. Csáthy Károly kiadásában. Ára 54 kr. Szerző Balass Kálmán, a debreceni népzenekar igazgatója.

Szerkesztői üzenetek.

— Népelybe: Értesült: üzenetelnkről?

— Csik-Somlyóra: B. I.-nak. Azon kérdéses kérésnek sem bírunk nyomába akadni.

— A „Részlet.” — „Bus virrasztás.” „A hajnal” nem valóik közlésre.

— Toponyra: K. G.-nak. Tízesteb] cikket szeretnénk e tárgyról; így nem igen cáfol.

— Londonba: Sz.-nak. Az adatokat köszönettel vettük s már fel is használtuk.

— Cyprus szigetre: dr. O. J.-nak. E napokban már elindult a második csomag is. A képekkel illusztrált keleti váslatokat várjuk.

— Pépára: Sr. Sz. E.-nek. A kép használató. Azonban mielőtt metesetel adnók, leírását szeretnők megkapni.

— Sr. Katalinra: dr. B. L.-nak. Az előre nem igen kerülhet a közlés sora, az utóbbiak azonban megjelennek. A visszatérőnek bevendettünk s öhajítását szívesen teljesítjük.

A kiadóhivatal üzenetei.

— Edgáre: I. Pongráz József utunk. Eszterházy levelet megkaptuk, de abban az 1 ft 50 kr.-os nyoma sem vala.

— Zuzsára: J. I. Csak apríl elsőjé] kénd a kaphatni teljes példányokat. A második kérdése y igen.

— T. Brezdegi József úrnak: Mithogy a „Hazánk s Külföld”-re névve nem létezik kénes előzetes, kérjük, méltóságosak az 50 kr.-i összegről rándelljan.

— Válaszra: E. L. Jankár—apríl] utamokkal már nem szolgálhatunk, s így t. nyevét az 1867. apríl] 1868. márcs] elsőjé] köze legyestük. A képek s napokban indulnak.

Előfizetési feltételek a

„HAZÁNK S KÜLFÖLD”

legolcsóbb képes hetilapra.

A jövő évnegyed elején következő, minden magyar előtt érdekes művek kiadását kezdjük meg, úgymint:

Gr. Guyon Rikhard magyar tábornok (később Khursid basa) életiratat, melyek kéziratait Párisból már szerencsések voltunk megkapni;

Berzenczey Lászlónak, ezen, az egész világot megutazott nevezetes erdélyi száműzöttünknek életiratat s **memoire**jei érdekes részei;

Bencze Mihálynak, a poroszországi magyar legió főhadnagyának eredeti okmányok kíséretében vezetett naplóját, a múlt évi osztrák-porosz háború idejéből, s a magyar legiónak Trencsénbe betörését.

1848—1849-dikei forradalmunk eseményeiből nem igen ismert részleteket;

Görgey Arthurról a legkitünőbb magyar és külföldi írók által közrebocsátott jellemzéseket;

a mostani pápa IX. Pius ő szentsége délamerikai utazása leírását, (melyet akkor tón, midőn még a gróf Maffei nevet viselte,) igen pompás képekkel.

Ugyanezen évnegyedi folyamban legragyogóbb tollú beszély- és regényírónktól, **Jókai Mór**tól, **ismét egy conzó elbeszélést adunk.**

1867-diki minden egész éves előfizetőinket ez évben ismét új és kedves meglepetésben fogjuk részesíteni, (csupán a 30 krnyi bélyeg- és csomagolási díj beküldéseért.)

Ez évi színes nyomású műlapunk, t. i. **„Hunyady László végbúcsúját”** ábrázolja, mely kivitelére nézve az osztatlan tetszésben részesült „Zrinyi és Frangepán utolsó találkozója” című műlapunknál is szebb lesz, s melynek **Benczúr Gyula** által készített **eredetije, jelenleg a párisi világkiállításon pompázik.**

A jelen évben **új előfizetőink** a lapok által annyira dicsért 1865-iki „**Dobozi**” és 1866-ki „**Zrinyi és Frangepán**” című képeinket **kedvezményből, egyszerre megrendelve 2 forint 30 krért**, bármelyiket külön megrendelve 1 ft 30 krért kapják meg, mely összegbe a csomagolási díj és bélyegilleték is belé van számítva.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 ft. | **Julius**tól octoberig negyedévre . . . 1 ft 50 kr.
Félévre (juliustól—decemberig) . . . 3 „ | **Az idei** műmelléklet csomagolási díja 30 „

Előfizetési felhívás a

„HETI POSTA”

című politikai hetilapra.

(Megkapják az előfizetők minden vasárnap.)

Igen olesó, igen érthetőleg írt és igen tartalmas szabadelvű politikai ujságot hozni létre volt célunk, midőn a „Heti Postát” megindítottuk, s e hármasképlésnek köszönhetjük, miként a magyar miniszteriummal egyszerre életbe lépett lapok közül a miénk dicsekedhetik legtöbb előfizetővel.

„**Tárca**” című rovatunkban, minden számban mulattató, szív- és elmeképző és hasznos ismereteket terjesztő cikkeket a legjobb íróktól oly számban közlünk, hogy azok évenként 6—8 kötetet megtöltenének, s így maga ezen rovat, melyben olvasóinknak lassanként kis házi könyvtárt szándékozunk nyújtani — fölér e lap egész évi árával.

Különös kedvezményül júliusi első számunk mellett minden előfizetőnknek **ingyen egy díszes koronázási emléklapot fogunk küldeni**, mely a nemzet e szent ünnepének legnevezeteseb jeleneteit pompás képekben örökíti meg, melyek **a király koronázása, az esküvő, a kardvágás, a lovagok felavatása, a királyné koronázása, a díszmenet s a banderiumok.**

Előfizetési feltételek:

Juliustól—októberig negyedévre 1 ft. — Félévre juliustól—decemberig 2 ft. — Egész évre 4 ft.

A t. gyűjtők minden egyszerre beküldött tiz előfizetés után egy ingyen példányban részesülnek

Szokoly Viktor.

szerkesztő.

Emich Gusztáv akad. nyomdász,

kiadó. (Barátok tere 7. sz.)